

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Poštovani građani i građanke, poštovani birači i biračice,

U lipnju 2024. donijet ćete ključnu odluku. Vi ćete odrediti budućnost naših društava i našeg planeta. Vaš će glas odlučiti kojim će smjerom krenuti Europska unija u sljedećih pet godina.

Ono što je u pitanju je od životne važnosti. Vaš će izbor odlučiti hoćemo li zajednički djelovati kako bismo poboljšali kvalitetu života, zaštitili prava i slobode koje cijenimo i učinili Europu predvodnicom u borbi za mir i pravdu diljem svijeta. To je ključni trenutak – raskrižje koje definira našu budućnost.

Prošli smo puno toga zajedno u zadnjih nekoliko godina.

Mladi ljudi koji su se borili za stavljanje klimatske krize na dnevni red tada su proživjeli tragičnu pandemiju. Propustili su ključne godine obrazovanja i svoja prva profesionalna iskustva u solidarnosti s društvom u cjelini, iako su znali da ih čeka teška budućnost.

Osobe u mirovini i obitelji borili su se za grijanje svojih domova nakon što je Putinov agresorski rat gurnuo Ukrajinu u rat, a Europu u energetska krizu.

Žene, LGBTI zajednice i rasijalizirane skupine podnijele su najveći teret rastućih napada na prava predvođenih mnogim europskim vladama koje su se okrenule ne samo udesno, već i u krajnju desnicu.

Cijelo to vrijeme nesagledivi troškovi klimatskog nedjelovanja nastavljaju rasti.

U takvim se vremenima mnogi od nas osjećaju nesigurno kada razmišljaju o danas i sutra.

Ekstremna desnica koristi ove strahove kako bi nas pokušala odvući u prošlost. Oni šire mržnju dok traže žrtvene jarce od ljudi koji trebaju našu podršku. Njihova rješenja su lažna rješenja. Način da se borimo protiv nemoći koju mnogi od nas osjećaju nije propovijedati ogorčenost, već slušati i umjesto ogorčenosti ponuditi hrabrost.

Klimatska kriza izazov je naše generacije. U izgradnji zelenijeg društva odgovorit ćemo i na nepravde i nejednakosti koje polariziraju naša društva. Za razliku od konzervativaca i krajnje desnice, koji žele odgoditi i negirati probleme pred nama, mi ćemo djelovati s hitnošću koje zahtijeva vrijeme u kojem živimo.

Teret nedjelovanja iz dana u dan postaje sve teži. Jer iako znamo da će obnovljivi izvori energije smanjiti račune za energiju, nastavljamo plaćati cijenu skupe fosilne energije.

Iako znamo učinke toksičnog onečišćenja na naša tijela, oni nastavljaju blokirati čist zrak i siguran okoliš.

Iako znamo da bi zdrava hrana trebala biti dostupna svima, ona ostaje luksuz rezerviran za rijetke.

Dok proživljavamo požare i poplave, klima se nastavlja zagrijavati, a ekosustavi se ljuljaju na rubu kolapsa.

Mjesečarenje s nama prestaje. Biramo promjenu.

Ulaženje iz krize u krizu ne treba smatrati neizbježnim.

Rješenja postoje. Samo nam treba hrabrosti učiniti ono što je potrebno.

Zbog toga, usred neizvjesnosti i tjeskobe, podižemo zastavu nade i odlučnosti.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Kako bi odgovorila na izazove našeg vremena, Europi je potreban Zeleni i socijalni dogovor.

Biramo ambiciju. Naš Zeleni i socijalni dogovor uhvatit će se u koštac s klimatskom i ekološkom krizom u skladu s njenom hitnošću. Uzet ćemo milijarde koje idu u subvencije za fosilna goriva i usmjeriti ih u obnovljive izvore energije, prirodu i biološku raznolikost. Koristit ćemo javni novac kako bismo stvorili zdraviji okoliš za nas i životnu budućnost za našu djecu.

Biramo sigurniji život. Naš Zeleni i socijalni dogovor borit će se protiv krize troškova života ulaganjem u osnovne stvari koje su nam svima potrebne i javne usluge koje svi zaslužujemo. Ulagaćemo u pristupačne stanove kako bismo smanjili stanarine, renoviranje domova kako bismo smanjili račune za energiju i javni prijevoz kako bismo putovanje na posao učinili pristupačnijim. Uvjereni smo da vaš svakodnevni život može postati mnogo jeftiniji jednostavnim i pametnim ulaganjem u javne usluge.

Mi biramo blagostanje. Naš Zeleni i socijalni dogovor će izgraditi dinamično i konkurentno gospodarstvo, stvarajući milijune zelenih radnih mjesta u vrhunskoj industriji. Predlažemo veliki plan ulaganja za financiranje zelenih industrija i infrastrukture diljem Europske unije. Zelena tranzicija nije apstraktna, ona znači nove željezničke linije, nove tvornice, nove mogućnosti za vas i vašu zajednicu.

Naš Zeleni i socijalni dogovor ide ruku pod ruku s uključivom i demokratskom Europom koja štiti prava svih.

Mi biramo slobodu. Borimo se za Europu demokracije, feminizma i ljudskih prava. Europa je naš štiti. Mora donijeti zakone kako bi podržala temeljna prava i zaštitila ljude od diskriminacije. Nećemo stati dok svi u Europi ne budu mogli živjeti svoje živote u punom samoodređenju.

Europa nije otok. Naš projekt za EU neodvojiv je od naše predanosti međunarodnom radu na izgradnji sigurnosti, mira i globalne pravde.

Biramo otvorenost. U suradnji s partnerima neumorno ćemo raditi na izgradnji pravednijeg svijeta. Stajat ćemo uz Ukrajinu u njenoj borbi za slobodu. Uхватit ćemo se u koštac s temeljnim uzrocima sukoba i nepravde, koristeći utjecaj i resurse EU-a za pokretanje Globalnog zelenog dogovora. Uvjereni smo da svatko i svugdje zaslužuje sigurnu, zaštićenu i prosperitetnu budućnost.

Zajedno to možemo postići.

Zelena obitelj veća je nego ikad. Raznovrsnija je i raširenija, zastupljena diljem Europe. Zeleni sjede u ministarstvima od Latvije do Španjolske i gradskim vijećnicama od Zagreba do Lyona. Svakodnevno izvršavamo svoja obećanja. Gradimo rješenja. Poboljšavamo živote i štitimo našu klimu i okoliš.

Sada moramo poduzeti sljedeći korak. Došlo je vrijeme da se oblikuje sljedeća većina u Europskom parlamentu. Došlo je vrijeme za napredak i akciju. Možemo izgraditi pravednije društvo i nastanjivu budućnost za naš planet.

Nudimo alternativu za Europu. Vaš izbor nije između propalog statusa quo ili krajnje desničarske reakcije. Imate izbor nade.

Odaberite Zeleni i socijalni dogovor.
Izaberite temeljna prava i demokraciju.
Odaberite mir, ljudska prava i globalnu pravdu.

Samo će nas snažan glas Europskih zelenih dovesti tamo. Samo će Zeleni staviti klimatske ambicije, socijalnu pravdu i zaštitu temeljnih prava i demokracije u središte Europske unije.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Povijest pokazuje da Europa kada se mobilizira, može postići sve. Potpomognuti građanima, građankama i pokretima, naš pristup politici je jednostavan: nudimo rješenja za danas koja otvaraju svjetliju budućnost.

Mi smo spremni, uvjereni da ste i vi spremni. Učinimo zajedno ovu Europu stvarnošću.

Glasajte za zeleno.

POGLAVLJE I: HRABROST DA PLANET I LJUDI BUDU NA PRVOM MJESTU – NAŠ ZELENI I SOCIJALNI DOGOVOR ZA EUROPU

Marijin račun za struju nikad nije bio tako visok kao prošle zime. Pokušajte to platiti s jednim prihodom i nahraniti dvoje djece. Naporno je radila, i previše naporno, ali na kraju mjeseca nikad nije bilo dovoljno.

Iz te situacije se ne bi mogla sama izvući, ali nije bila sama. Vijeće je konačno otvorilo društveni dječji centar koji su godinama obećavali. Zatim je stigla potpora Zelenog i socijalnog dogovora i ona je energetske obnovila svoju kuću. Nova autobusna ruta značila je da tjedno troši upola manje goriva.

Pokazalo se da zajedno možemo riješiti sve naše svakodnevne borbe kada ih društvo tretira kao zajedničke probleme. Uz naš Zeleni i socijalni dogovor zajedno možemo pretvoriti živote poput Marijinog i poput našeg u sigurnije, sretnije i zdravije, s jeftinijim računima za energiju, zdravom hranom po pristupačnim cijenama i čistim zrakom u našim mjestima i gradovima.

Klimatska i socijalna pravda dvije su strane iste medalje.

Prošla godina bila je najtoplija zabilježena godina. Stanje planeta je hitno. Od poplavljenih domova do bankrotiranih ekonomija, šteta za živote i egzistenciju uzrokovana klimatskom krizom svake je godine sve veća.

Čujemo hitne pozive znanstvenika i znanstvenica, aktivista i aktivistkinja. Životinje i ekosustavi koji izumiru u rekordnom broju ne mogu čekati.

Klimatske akcije sada će donijeti dobrobiti cijelom društvu, čineći naše živote pristupačnijim i ugodnijim u godinama koje dolaze. Čuvat će prirodu koja nas okružuje.

Nepoduzimanje ničega služiti će samo najbogatijima koji će profitirati od fosilnih goriva, dok će najsiromašniji u našim društvima snositi troškove.

Životni standard ljudi u Europi teško je pogođen u posljednjih nekoliko godina. Troškovi života rastu, tjerajući milijune u nesigurnost, a najranjiviji plaćaju najveću cijenu.

Rastuće nejednakosti i goruća ekonomska nepravda nisu novost. Desetljećima su se ultrabogati izvlačili gotovo bez plaćanja poreza, dok su javne usluge smanjene.

Poslovi su postali nesigurniji i previše je ljudi moralo napustiti mjesto koje zovu domom kako bi pronašli pristojan posao.

Ništa od ovoga ne mora biti normalno. Ništa od ovoga nije neizbježno.

Imamo hrabrosti učiniti ono što je potrebno.

To su naši problemi i moramo ih riješiti odmah. Nećemo to odgađati za sljedeću generaciju.

Borba protiv krize troškova života i ekonomske nejednakosti uz zaštitu klime i obnovu prirode zahtijeva ulaganja. Zato predlažemo veliki investicijski plan za Europu: Zeleni i socijalni dogovor.

Izgradit ćemo novu zelenu infrastrukturu i financirati kvalitetne javne usluge. Ova ekonomska prilika će stvoriti nova radna mjesta i industrije.

Sve što predlažemo kombinira poboljšanje života sa zaštitom klime i okoliša.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Želimo da toksično onečišćenje zraka i rasipne subvencije za fosilna goriva budu stvar prošlosti. Poreznim oazama za malobrojne nema mjesta u Europi niti bilo gdje.

Pristupačno stanovanje, obnovljivi izvori energije i zdrava hrana za sve su ono za što ćemo se boriti. Stabilna klima i obnovljena priroda su ono što ćemo štititi.

Zeleni i socijalni dogovor naš je plan za zeleniju, zdraviju Europu u kojoj su životi sigurni, napredni i puni mogućnosti.

ZAŠTITA KLIME I OKOLIŠA

Naš Zeleni i socijalni dogovor prednjači na polju klimatske i ekološke pravde. Klimatske i ekološke politike EU-a određuju tempo i ambicije djelovanja diljem Europe i šire. Puno toga je pokrenuto, na putu smo prema zelenoj tranziciji. Sada se postavlja pitanje kako ubrzati prijeko potrebnu akciju s istovremenom zaštitom životnog standarda, posebno onih najugroženijih.

Naša društva mogu biti zdrava i sigurna samo ako poštujemo planetarne granice. Već se suočavamo s posljedicama klimatskih promjena: ekstremnijim vremenskim pojavama kao što su oluje, suše i poplave, podizanjem razine mora, dezertifikacijom i topljenjem arktičkog leda i ledenjaka. Milijun životinjskih i biljnih vrsta je opasno blizu izumiranja. Budućnost našeg planeta i naših relativno mirnih i prosperitetnih društava ovisi o tome koliko ćemo sada djelovati. Zaštita klime i okoliša odnosi se na zaštitu ljudi.

Zelena tranzicija prema socijalno pravednoj i klimatski neutralnoj Europi obećava prosperitet. Radimo na boljem životnom okruženju i dobro plaćenim sigurnim poslovima u srcu naših gospodarstava. Umjesto da plaćamo milijarde autokracijama za fosilna goriva izvađena i prerađena u trećim zemljama, možemo taj novac uložiti u proizvodnju obnovljivih izvora energije, zadržavajući novac i radna mjesta u Europi te ulažući u bolju budućnost.

RJEŠAVANJE KLIMATSKE KRIZE

Nalazimo se na prekretnici u povijesti. Europa se mora suočiti s klimatskom krizom u njezinoj punoj hitnosti, smanjujući svoje emisije što je brže moguće u skladu sa znanstvenim preporukama kako bi osigurala najprikladniju budućnost za život u godinama i desetljećima koja dolaze. EU treba biti globalni predvodnik u klimi ako želimo osigurati nastanjivu budućnost za planet i preokrenuti trend sve većeg broja poplava, požara i suša u EU-u i diljem svijeta. Istodobno, ulaganje u čisto europsko gospodarstvo i brzo smanjenje naše ovisnosti o fosilnim gorivima jača naše gospodarstvo, otpornost i sigurnost.

Naš rad u Europskom parlamentu i pritisak pokreta za klimu pomogli su da Europski zeleni dogovor postane stvarnost. Moramo nastaviti jačati područja u kojima su kompromisi ostavili praznine i rupe te podići razinu ambicije. Tijekom posljednjih godina skeptici, lobisti, konzervativci i populisti pokušali su prekinuti zelenu tranziciju i zamijeniti znanost i napredak dezinformacijama, neučinkovitim politikama i stalnom ovisnošću o fosilnoj energiji.

Pozdravljamo kasni napredak, ali nastavljamo gurati veće ambicije i punu provedbu planova koji su već pokrenuti. Kako bismo prepoznali klimatsku i ekološku krizu, zalagat ćemo se za uključivanje prava na zdrav i čist okoliš u Povelju o temeljnim pravima, koja mora biti izravno primjenjiva na sve građane EU-a.

Europa može i mora poduzeti korake kako bi do 2030. prešla smanjenje emisija od 55% i postigla potpunu klimatsku neutralnost do 2040. Ti bi ciljevi trebali biti postavljeni u revidiranom zakonu EU-a o klimi. Ne smijemo se oslanjati na lažna rješenja kao što je geoinženjering kako bismo ispunili svoje klimatske ciljeve.

TRANZICIJA IZGRAĐENA NA OBNOVLJIVIM IZVORIMA ENERGIJE

Gurat ćemo EU da izgradi energetske sustav za sve i u potpunosti utemeljen na obnovljivim izvorima energije, koji povezuje i napaja kontinent. Obnovljivi izvori energije su ekonomski ključevi budućnosti. Jeftiniji i sigurniji od bilo kojeg drugog izvora energije, obnovljivi izvori energije pomogli su gospodarstvu EU-a uštedjeti 100 milijardi eura između 2021. i 2023. i smanjiti račune za energiju za kućanstva.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Želimo transformirati naš energetska sustav tako da se 100% oslanja na sunce, vodu, vjetar i geotermalnu energiju, postupno ukidajući fosilnu energiju do 2040. Samo obnovljivi izvori energije mogu osigurati nastanjiv planet, geopolitičku neovisnost od autokrata te otporan i demokratski upravljani energetska sustav.

Želimo staviti građane i građanke u središte energetske tranzicije i zamijeniti trenutni centralizirani sustav s visoko učinkovitim, pametnim i demokratskim energetska sustavom koji daje prioritet ljudima, ekonomskoj pravdi i planetu. Građani i građanke bi trebali biti uključeni u procese donošenja odluka, primjerice, o lokaciji energetska projekata. Energetska projekte treba razvijati na načine koji minimaliziraju njihov utjecaj na prirodu. Potičemo vlasništvo zajednice nad projektima obnovljive energije jer to građanima daje izravnu moć donošenja odluka u njima.

Želimo solarne panele na svakom mogućem krovu i promovirati lokalna rješenja kao što su sustavi daljinskog grijanja, skladištenje energije, punjenje električnih vozila i toplinske pumpe. Također moramo ubrzati razvoj robusne električne mreže s poboljšanom povezanošću i pomoćnim sustavima kako bismo osigurali stabilno napajanje, također i kada sunce ne sja ili vjetar ne puše.

Rješavanje klimatske krize stvorit će milijune radnih mjesta u sektorima od obnovljivih izvora energije i građevinarstva do industrije i prometa. Projekti koji su spremni i koje već sutra možemo pokrenuti kratkoročno i srednjoročno predstavljaju 2 milijuna radnih mjesta, a dugoročna tranzicija donosi 10 milijuna radnih mjesta.

KRAJ FOSILNIM GORIVIMA U EUROPI

EU treba postupno ukinuti sva fosilna goriva do 2040., počevši s ugljenom do 2030. EU treba jasan plan za potpuno ukidanje fosilnog plina i nafte već 2035., a najkasnije 2040.

Podržat ćemo masovnu i ubranu elektrifikaciju u svim sektorima i osigurati pristupačnu energiju za sve. Moramo podržati razvoj jeftine električne mobilnosti i infrastrukture za punjenje.

Za klimu je ključno da što je brže moguće prijeđemo na grijanje i hlađenje na temelju obnovljivih izvora energije u domovima i industriji (kao što su dizalice topline, daljinsko grijanje, otpadna toplina, geotermalna energija – i, ako je potrebno, drvo iz održivih izvora i otpadnu biomasu). Pružit ćemo pomoć onima koji si ne mogu priuštiti početna ulaganja da prođu kroz tranziciju i izvuku dugoročne koristi.

Predložene alternative kao što je zeleni vodik nose veće rizike i troškove za potrošače i industriju. Trebali bi biti rezervirani za pomoć u elektroenergetskom sustavu, teškoj industriji, brodskom prijevozu na velike udaljenosti i letovima gdje elektrifikacija nije izvediva.

Europa treba plan za postupno ukidanje svih subvencija za fosilna goriva najkasnije do 2025. godine, a sve ostale subvencije štetne za okoliš najkasnije do 2027. godine. Milijarde eura od subvencija za fosilna goriva moraju se usmjeriti u obnovljivu energiju, energetska učinkovitost i uštedu energije. Nikakav europski javni novac ili javni novac država članica ne bi trebao ići u infrastrukturu, koja bi nas zatvorila u fosilni sustav ili spriječila elektrifikaciju temeljenu na obnovljivim izvorima energije gdje god je to moguće. Ekonomski poticaji ili odstupanja za luksuzne emisije nemaju mjesta u pravednoj tranziciji.

Mjere uštede energije za smanjenje potražnje su ključne. Fokusiranje na smanjenje potražnje i učinkovitost znači koristiti manje i trebati manje energije što olakšava ozelenjavanje našeg energetska sustava. Mjere energetske učinkovitosti navedene u nedavnom zakonodavstvu EU-a, poput uvođenja „načela energetske učinkovitosti na prvom mjestu“, velika su postignuća.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Smanjenje potražnje također treba postići kroz poticaje za promjene u ponašanju, stilu života i kolektivnoj organizaciji, u skladu s društvenom pravdom. U sektoru prometa, na primjer, postupno ukidanje zračnog putovanja na kratkim udaljenostima kada postoje razumne željezničke alternative, postavljanje ograničenja na težinu osobnih automobila ili razvoj visokokvalitetne željezničke i biciklističke infrastrukture dovelo bi do smanjenja potražnje za energijom.

PRILAGODBA EUROPE PREGRIJANOM PLANETU

Desetljeća negiranja klimatskih promjena i odgađanja učinila su nas ranjivima na ekstremne vremenske uvjete, a rastuća protuklimatska reakcija još će pogoršati situaciju. Poplave i požari uništili su domove i tvrtke, dok toplinski valovi ugrožavaju živote u domovima i na radnim mjestima.

Kako bismo ljude i mjesta učinili manje osjetljivima na klimatske utjecaje, uvest ćemo zakon o prilagodbi klimi utemeljen na rješenjima temeljenim na ekosustavima.

Napori za obnovu prirode i klimatske prilagodbe obnovit će zadržavanje vode u ruralnim i urbanim područjima kroz revitalizaciju rijeka i poplavnih područja. Kako bi se prepoznala ključna uloga vode, integrirani pristup mora uključiti vodu u sve relevantne politike EU-a.

Zelena transformacija mora ići ruku pod ruku sa snažnom kohezijskom politikom kako bi sve regije Europe imale koristi. Naš prošireni Fond solidarnosti EU-a usredotočit će se na prilagodbu klimatskim promjenama i spremnost za prirodne katastrofe. Namjensko i izravno financiranje iz EU-a za klimatske akcije može ublažiti proračunski i politički pritisak na gradove i općine te omogućiti da se tranzicija oblikuje i vodi lokalno, bez obzira tko je na državnoj razini.

Na temelju načela europske solidarnosti stvorit ćemo Europski fond za prirodne katastrofe. Također ćemo proširiti i sufinancirati europsku vatrogasnu flotu, uključujući ujedinjeno kvalificirano profesionalno i dragovoljno osoblje, vatrogasnu opremu, imovinu i protupožarne zrakoplove, kao i praćenje u gotovo stvarnom vremenu i centar za koordinaciju u hitnim slučajevima. Jačanje civilne zaštite učinit će Europu otpornijom na klimatske katastrofe.

NULTO ZAGAĐENJE SE TIČE ZDRAVLJA

Europska unija bez onečišćenja s politikama usmjerenim na onečišćenje zraka, vode i tla bit će mnogo zdravije mjesto za život. Onečišćenje zraka odgovorno je za 300 000 preuranjenih smrti svake godine u EU-u, a djeca su najosjetljivija na učinke lebdećih čestica. Gurat ćemo EU da poveća standarde kvalitete zraka za sve, u cijeloj Uniji bez iznimaka.

Do 2030. kvaliteta zraka u EU mora zadovoljiti smjernice Svjetske zdravstvene organizacije. Borit ćemo se za Europu bez otrova do 2030. postupnim ukidanjem upotrebe najštetnijih kemikalija kroz stroži zakon o kemikalijama.

Klimatska kriza također predstavlja ozbiljnu prijetnju ljudskom zdravlju, što se vidi u učincima koje toplinski valovi, suše i drugi ekstremni vremenski događaji imaju na opću populaciju. Sadašnje smanjenje emisija pomoći će da izbjegnemo pogoršanje situacije u godinama koje dolaze.

OBNOVA PRIRODE

Od ptica i pčela do tresetišta i močvara, moramo zaštititi prirodu koja je temelj života na ovom planetu. Milijunu vrsta prijeti izumiranje povezano s oštećenim ekosustavima, upotrebom pesticida i klimatskim promjenama. Ovo masovno izumiranje mora prestati.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Od 2026. 10% proračuna EU-a mora se trošiti na ciljeve bioraznolikosti. Poduzimanje mjera protiv klimatskih promjena i obnova zdravih ekosustava bogatih bioraznolikošću dvije su strane iste medalje.

Želimo zaštititi jednu trećinu teritorija i morskih područja EU-a kako bismo mogli živjeti u skladu s prirodom, uključujući močvare, šume, more, agroekosustave, rijeke i jezera. Želimo izgraditi transeuropsku mrežu za prirodu koja povezuje ekosustave kako bi omogućila migraciju vrsta.

Kao što je navedeno u Zakonu o obnovi prirode za koji smo se borili, želimo obnoviti degradirana prirodna područja i ekosustave diljem EU-a. Suradnja s ljudima koji se bave poljoprivredom i ribarstvom i lokalnim zajednicama ključna je za zaštitu biološke raznolikosti i borbu protiv klimatskih promjena. EU mora ispuniti međunarodne obveze preuzete na UN-ovoj konferenciji o biološkoj raznolikosti (COP 15) u Montrealu i poduzeti ambiciozne mjere u zaštiti i obnovi biološke raznolikosti.

ŠUME KAO ZELENA PLUĆA EUROPE

Šume su ugrožene krčenjem šuma i posljedicama klimatskih promjena. One su naša pluća i sustav za održavanje života, dom većini bioraznolikosti na kopnu i veliki ponori ugljika. Šume također igraju ključnu ulogu u osiguravanju čistog zraka, reguliranju ciklusa vode i sprječavanju erozije tla. Zaštita i obnova šuma ključni su za postizanje naših klimatskih ciljeva.

Kao Zeleni, smatramo da su stare šume, upravljanje koje je bliže prirodi i pošumljavanje i obnova koji podržavaju biološku raznolikost, ključni za zdrave šume u Europi. Trebamo zajedničku strategiju protiv šumskih požara kroz gotovo prirodne mješovite šume. Odlučni smo izbjeći čistu sječu i uspostaviti zaštitne koridore. Potrebne su hitne mjere za zaštitu šuma od lošeg gospodarenja, onečišćenja i klimatskih promjena.

BRIGA ZA NAŠE TLO UZ ODRŽIVU HRANU I POLJOPRIVREDU

Europi je potrebna zajednička prehrambena i poljoprivredna politika koja će podržati promjene u onome što jedemo, kako proizvodimo hranu i odakle je dobivamo. Seljaci i seljakinje i poljoprivredni radnici i radnice prolaze kroz dvostruku krizu. S jedne strane, klimatske promjene i gubitak bioraznolikosti ugrožavaju njihov rad. S druge strane, mnogi u sektoru ne primaju pravednu naknadu za hranu koju proizvode.

Svaki poljoprivrednik i poljoprivrednica u Europi trebali bi moći ostvariti pristojan prihod od svog rada. Moramo se pozabaviti strukturnim problemima u prehrambenom sektoru, učiniti naš prehrambeni sustav otpornijim i podržati lokalnu proizvodnju u skladu s prehrambenim suverenitetom. Moramo osigurati da poljoprivrednici i poljoprivrednice nisu izloženi nepoštenoj konkurenciji od proizvoda koji ne poštuju iste standarde, uključujući proizvode iz trećih zemalja.

Potreban nam je temeljni pomak od subvencija za industrijsku poljoprivredu temeljenu na pesticidima, monokulturama i patnji životinja prema golemim ulaganjima u organsku poljoprivredu i agroekološku proizvodnju. Trenutačni poljoprivredni model uvelike ovisi o inputima kao što su gnojiva, stočna hrana i fosilna goriva, uključujući i one izvan EU-a.

Godine pogrešnih subvencija koncentrirale su zemljoposjede i bacile male i srednje poljoprivrednike i poljoprivrednice. EU mora promicati novi poljoprivredni model koji smanjuje emisije, štiti okoliš i potiče socijalnu pravdu.

Ova zelena i društvena tranzicija za poljoprivredu, podržana preusmjerenim fondovima EU-a, prilika je za sigurne i održive poslovne modele od kojih će milijuni europskih poljoprivrednika i poljoprivrednica imati koristi.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Zajednička prehrambena i poljoprivredna politika uvjetovat će EU financiranje poljoprivrede društvenim i ekološkim kriterijima kako bi se osigurala kvalitetna radna mjesta i povećala sigurnost hrane. To znači da će jedna trećina proračuna EU-a biti posvećena održivim prehrambenim sustavima koji poboljšavaju kvalitetu tla, smanjuju emisije i rasipanje hrane, a istodobno se bave ekonomskom situacijom poljoprivrednika i poljoprivrednica i smanjuju negativan utjecaj koji naš poljoprivredni sustav ima na zemlje u razvoju. EU treba ojačati sektor biljnih proteina i potaknuti prijelaz na više biljnu prehranu, nadovezujući se na prijedloge politika kao što je Sporazum o prehrani baziranoj na biljkama.

Zdrava hrana znači i hranu bez pesticida. Moramo smanjiti upotrebu kemijskih pesticida kako bismo spasili ekosustave, održali tlo zdravim i zaštili ljudsko zdravlje. Borit ćemo se za smanjenje upotrebe pesticida od 50% do 2030. Glifosat nije neophodan za produktivnu poljoprivredu, niti za kontrolu korova. Glifosat se može i mora zabraniti, uz ekonomsku potporu poljoprivrednicima da naprave ovaj pomak.

EUROPA BEZ GMO-A

Vjerujemo da GMO nisu rješenje za izazove s kojima se poljoprivredni sektor suočava i želimo da potrošači zadrže izbor jedući hranu bez GMO-a. Kao Zeleni, predani smo načelu predostrožnosti i zadržat ćemo postojeći regulatorni režim za sve GMO-e i nove genomske tehnike. Nove tehnike ne smiju se isključiti iz zaštite koja je već određena u zakonima EU-a za GMO.

Poljoprivrednici i poljoprivrednice moraju biti zaštićeni od korištenja zakona o intelektualnom vlasništvu od strane agroindustrije za provođenje ekonomske ovisnosti. Svi proizvodi koji sadrže genetski modificirane proizvode moraju biti sljedivi i označeni. Nacionalne vlade moraju zadržati pravo zabrane uzgoja genetski modificiranih usjeva.

DOBROBIT ŽIVOTINJA POSTAVITI KAO PRIORITET

Učinit ćemo dobrobit životinja prioritetom na razini EU-a i borit ćemo se da politika EU-a posveti veću pažnju dobrobiti životinja, kao što zahtijevaju ugovori EU-a. U reformi poljoprivredne politike zalažemo se za stroža pravila o uvjetima držanja životinja, korištenju antibiotika i prijevozu životinja. Preljevanje zoonoza i otpornost na antimikrobna sredstva riskiraju još jednu razornu pandemiju.

Želimo stati na kraj životinjskim megafarmama i okrutnosti prema životinjama u industrijskom uzgoju. Dok Europska komisija nije učinila ništa s povijesnom europskom građanskom inicijativom o ukidanju doba kaveza, mi ćemo preuzeti građansku borbu da se kavezni uzgoj konačno zabrani. Nastavit ćemo se boriti za stroža pravila za zaštitu životinja tijekom komercijalnog prijevoza, uključujući maksimalno osmosatno vrijeme prijevoza s najviše 4 sata prijevoza za određene vrste i kategorije ranjivih životinja. Također podržavamo zabranu prijevoza životinja koje još sisaju, prijevoza i izvoza živih životinja u treće zemlje koje ne poštuju standarde EU-a za dobrobit životinja. U potpunosti podržavamo Europsku građansku inicijativu za Europu bez krzna.

Naša zajednička prehrambena i poljoprivredna politika iskoristit će sredstva koja se trenutno koriste za potporu neodrživom industrijskom uzgoju životinja i preusmjeriti ih na poboljšanje sustava držanja i praksi upravljanja u interesu dobrobiti životinja.

Naša predanost proteže se na jaču zaštitu svih životinja, uključujući životinje koje se koriste u znanosti, kućne ljubimce, vodene životinje i divlje životinje. Borit ćemo se za okončanje okrutnih praksi poput sustavnog ubijanja muških pilića, prisilnog hranjenja, uzgoja krzna, okrutnih praksi lova i borbi s bikovima. Osim toga, pozivamo na snažniju kontrolu nad trgovinom egzotičnim kućnim ljubimcima kroz uvođenje popisa odobrenih vrsta kućnih ljubimaca na razini EU-a. Konačno, borit ćemo se protiv tvornica štenaca i mačića i zalagati se za humanu sterilizaciju i politiku kontrole populacije pasa i mačaka lotalica.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

PROCVAT MORA I OCEANA

Europskim morskim regijama potrebna je zaštita. Kemijsko i ekološko stanje naših mora na mnogim je mjestima loše. Kemijsko i plastično onečišćenje, podvodna buka, vađenje sirovina i otpad ugrožavaju morski život, dok višak hranjivih tvari ostavlja mnoge vode s malo ili nimalo života. Trenutačne propise potrebno je ojačati i u potpunosti provoditi u borbi protiv onečišćenja mora.

Kako bismo zaštitili naše zajedničke oceane i mora, uvest ćemo Zakon o morima i oceanima. Ovim zakonom osigurat će se koherentnost među svim politikama koje se odnose na more i dovesti do čistih, uspješnih i zdravih mora i oceana na pravedan i pravedan način do 2030. Ovim će se zakonom uspostaviti pravo na ekološki zdrava mora i oceane bez onečišćenja.

Kako bi zaustavila daljnju degradaciju morskih ekosustava, podržala obrtničko ribarstvo s malim utjecajem i obalne zajednice te izgradila otpornost na klimatske promjene, Europa treba okončati prekomjerni ribolov i postupno ukinuti štetne ribolovne prakse. Zajednička ribarska politika mora poticati prijelaz na ribarstvo s malim utjecajem, pravedne i transparentne sustave raspodjele kvota i održivu potrošnju morske hrane. Ovaj prijelaz mora se planirati u bliskoj suradnji s osobama koje se bave ribarstvom i obalnim zajednicama. Zaštićena morska područja moraju biti učinkovito zaštićena, posebno od štetnih ribolovnih tehnika kao što je ribolov pridnenom kočom.

EU uvozi oko 70% svoje morske hrane, stoga ima globalnu ulogu i odgovornost kada je u pitanju održivi ribolov. Borit ćemo se za ambicioznija pravila na globalnoj razini. Ova bi pravila trebala promicati ribarstvo s malim utjecajem u trećim zemljama, zajedno s lokalnim i malim ribarima, te smanjiti naš uvoz plodova mora koji potječu od prekomjernog ribolova. Akvakultura, poput ribogojilišta u moru, nije dugoročna zamjena za divlje ulovljene morske plodove s obzirom na njihove negativne utjecaje na okoliš, ribarstvo, lokalne zajednice i dobrobit životinja. EU mora regulirati razvoj akvakulture i uvoz akvakulture.

Borit ćemo se protiv dubokomorskog rudarenja i pozivati na globalni moratorij. Krajnje je vrijeme za zaštitu morskih ekosustava dubokog mora. Protivit ćemo se bilo kakvom širenju istraživanja i vađenja nafte i plina u moru.

OSIGURAVANJE SREDSTAVA ZA ŽIVOT ZA SVE

Naš Zeleni i socijalni dogovor štiti svačije – uključujući i posebno najugroženijih – pravo na osnovne životne potreštine: obnovljivu energiju i zeleni prijevoz, pristojno stanovanje i hranjivu hranu te kvalitetno obrazovanje i skrb.

OBNOVLJIVA ENERGIJA ZA SVE

Svatko bi trebao imati pristup dovoljnoj, pristupačnoj i obnovljivoj energiji kao osnovnom pravu. 125 milijuna ljudi u EU-u bori se za grijanje svojih domova, a nerazmjerno su pogođene žene i starije osobe. Uklanjanje energetske siromaštva ključni je prioritet za EU.

Podržavamo Energetsko jamstvo kako bismo svim kućanstvima osigurali dovoljnu količinu energije po pristupačnoj cijeni. Ranjive skupine imat će koristi od ciljne potpore, uključujući ulaganja u uštedu energije, a niti jedno ranjivo kućanstvo neće biti isključeno iz svojih energetskih potreba zbog nemogućnosti plaćanja.

Trošenje vlastite energije, njezino dijeljenje sa susjedima i pridruživanje energetskej zajednici mora postati prilika od koje svi mogu imati koristi. Također ćemo osigurati da tehnologije pohrane kao što su baterije i „od vozila do mreže“ (V2G) budu dostatno raspoređene i dostupne svima.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

PRISTUPAČNO STANOVANJE ZA SVE

Stan je pravo, a ne roba. Pristojno, udobno stanovanje koje je toplo zimi i hladno ljeti trebalo bi biti dostupno svima. Svake noći u EU-u ima 900 000 beskućnika, dok se milijuni bore s rastućim stanarinama u velikim gradovima i energetske siromaštvom povezanim s nekvalitetnim stambenim objektima – što su simptomi kronično nedovoljnog ulaganja u kvalitetno, dobro izolirano, pristupačno i socijalno stanovanje.

Moramo poticati i povećati javna i privatna ulaganja u pristupačno stanovanje, uključujući socijalno stanovanje. Podržavamo uvođenje kontrole stanarine u gradovima i regijama u kojima su eksplodirane stanarine postale nedostižne. Kao što je postiglo nekoliko zelenih gradova diljem EU-a, zalažemo se za ograničenja kratkoročnog turističkog najma kako bismo zadržali niže cijene najamnina. I dalje ćemo se boriti za pravo mladih na život u punoj neovisnosti.

Moramo zauzeti europski pristup javnoj stambenoj politici, definirajući stanovanje kao osnovno pravo i štiteći one koji iznajmljuju nekretnine od iskorištavanja. Financiranje EU-a za javno stanovanje mora se nastaviti nakon što trenutni Fond za otpornost i oporavak istekne. Borit ćemo se za plan „Priuštivo stanovanje u EU-u“, također financiran svježim novcem prikupljenim na razini EU-a, kako bismo podržali ulaganja diljem Europe.

TOPLO ZIMI, HLADNO LJETI

Trebamo program EU-a za obnovu domova ljudi koji se suočavaju s najvećim računima za energiju uz niske prihode. Veliki društveni program energetske obnove može osigurati da svi žive u zdravim domovima bez fosilnih goriva do 2040. U Europi je 75% zgrada energetski neučinkovito i odgovorno je za 36% emisija ugljika, što je velika prilika za poboljšanje kroz obnovu i naknadno opremanje.

Potpota mora biti dostupna svima, s najvećim dijelom financiranja usmjerenim na najugroženije, a renoviranje mora biti troškovno neutralno za stanare i stanarke. EU, države članice i privatne investicije u brzu obnovu omogućit će ljepša, zelenija mjesta za život i stvoriti kvalitetna radna mjesta. Naši će fiskalni prijedlozi potaknuti javna ulaganja u zelene stanogradnje na razini država članica, kao i osloboditi privatni novac za obnovu europskog stambenog fonda.

ZDRAVA HRANA ZA SVE

Prijelaz na održiv, klimatski prihvatljiv prehrambeni sustav imperativ je za ljude u Europi kako bi uživali u pristupačnoj, hranjivoj hrani za koju su proizvođači primjereno plaćeni. Mnogi ključni čimbenici rizika od nezaraznih bolesti poput raka su prehrambeni. Naša je vizija povezivanje potrošača i proizvođača i osnaživanje ljudi da donose informirane odluke i osiguravanje da poljoprivrednici dobiju poštenu cijenu.

Uspostavit ćemo pravo na hranu kao načelo u zakonodavstvu EU-a, što će dovesti do namjenskih mehanizama socijalne sigurnosti na nacionalnoj razini koji jamče pristup zdravoj hrani uz potporu lokalnim opskrbnim lancima.

Podržavat ćemo malu i ekološku poljoprivredu velikim ulaganjima. Milijuni Europljana i Europljanki bore se s skokom cijena hrane posljednjih godina. Nitko ne bi trebao ostati bez zdrave i održivo proizvedene hrane jer je preskupa.

Vrijeme je da se prestanu špekulacije s hranom koje potiču glad na globalnoj razini. Naše financijske transakcije i prijedlozi poreza na iznenadnu dobit će obuzdati špekulacije koje povećavaju cijene hrane za kućanstva.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

VODA JE LJUDSKO PRAVO

Pristup čistoj vodi treba biti zajamčen kao osnovno pravo. Nestašica vode već košta milijarde svake godine, pri čemu su poljoprivrednici i kućanstva s niskim primanjima među najteže pogođenima, a mediteranska regija posebno je ranjiva.

Potrebna je hitna akcija kako bi se zaštitilo pravo na čistu i odgovarajuću vodu za sve. Želimo zabraniti privatizaciju vodnih resursa. Vodu treba smatrati prirodnim javnim dobrom kojim upravljaju javne ustanove. Koristimo postojeće zakonodavstvo EU-a kako bismo zaštitili osjetljive rezerve i dali prednost pitkoj vodi u odnosu na druge namjene.

PRAVEDNA MOBILNOST ZA SVE

Želimo da se ljudi mogu lako i jeftino kretati održivim javnim prijevozom. Mobilnost je ključna za sve, svaki dan. Povezuje ljude, zajednice i tvrtke, dok bi putovanje radi posjeta prijateljima i obitelji ili u slobodno vrijeme trebalo biti jedno od životnih zadovoljstava.

Danas su prometni sustavi usmjereni u korist bogatih, a protiv ljudi i planeta. Radničke četvrti najviše pate od zagađenja zraka i buke, a slabo povezane ruralne i prigradske zajednice često nemaju izbora osim automobila. Prijevoz s visokim emisijama perverzno je subvencioniran, a privatni zrakoplovi povećavaju emisije sve više.

Uvest ćemo okvir europskih klimatskih karata, tako da svaki dio Europe nudi pristupačnu kartu za javni prijevoz koja se lako koristi u različitim načinima javnog prijevoza. Do tada bi nacionalne paušalne karte za lokalni javni prijevoz u državama članicama trebale biti međusobno priznate. Mladi, jednoroditeljske obitelji, siromašni, osobe s invaliditetom i starije osobe trebale bi imati koristi od sniženih cijena.

Europa mora ulagati u bolji javni prijevoz, sigurne i održive biciklističke mreže i urbano planiranje usmjereno na ljude, kako za gradove tako i za ruralne zajednice. Kako Europa postupno ukida motore s unutarnjim izgaranjem, električni automobili bit će dio smanjenja emisija štetnih plinova u prometu, ali pravi odgovor daje mnogo više prostora za javni prijevoz. Kako bi električni automobili bili pristupačni i kako bi se stvorilo tržište rabljenih automobila, EU bi trebao propisati njihovo uvođenje u korporativne vozne parkove.

POVEZIVANJE EUROPE S INFRASTRUKTURNOM UNIJOM

Moramo masovno povećati ulaganja i koordinaciju željezničkog prometa kako bismo doslovce povezali Europu kao dio naše Infrastrukturne unije. Željeznička infrastruktura u mnogim je europskim regijama u zapuštenom stanju, a u većem dijelu srednje i istočne Europe ne postoji nikakva pokrivenost željeznicom velike brzine. EU stoga mora dati prioritet ulaganjima u modernizaciju i usklađivanje zapostavljenih regija.

Kako bismo promovirali održiva putovanja na velike udaljenosti, ulagat ćemo u infrastrukturu noćnih vlakova i stvoriti europsku platformu za prodaju karata kako bismo rezervaciju prekograničnih putovanja u održivom prijevozu učinili jednostavnom. Ruralna područja i slabo povezane regije imat će prioritet u prometnim ulaganjima, uključujući inicijative za dijeljenje automobila, trajekte i željeznički teretni promet.

Pobrinut ćemo se da pravednije cijene pokažu stvarnu cijenu transporta koji zagađuje okoliš, ispravno oporezujući zračni promet i gorivo tamo gdje se ne mogu uspostaviti učinkovite alternative koje su prihvatljive za klimu. Smanjit ćemo potražnju za letovima, uvođenjem naknade za česte letove, uz iznimke za otočne regije, i zabranom kratkih letova tamo gdje su dostupne alternative. Borit ćemo se za uvođenje zabrane privatnih zrakoplova. Branimo pravednu tranziciju za sve radnike

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

i radnice u prijevozu i zaštitit ćemo radnike i putnike mjerama sigurnosti na cestama i ograničenjem brzine na razini EU-a.

KVALITETNO OBRAZOVANJE ZA SVE

Dostupno kvalitetno javno obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje trebali bi biti dostupni svima u Europi, bez obzira na to gdje žive ili kakvo im je bogatstvo. Obrazovanje može opremiti naša društva tako da mogu prevladati nejednakosti, napredovati u zelenoj tranziciji i ostati predvodnik u znanosti i kulturi. Radna mjesta u novim zelenim industrijama mogu se popuniti samo ako imamo ljude obučene za njih.

Gorljivi smo pobornici programa Erasmus+ od njegovog početka i uvest ćemo načelo Erasmus jednakosti kako bismo bili sigurni da učenici koji si inače ne bi mogli priuštiti Erasmus dobiju dovoljno novca da u potpunosti financiraju svoje vrijeme u inozemstvu. Erasmus+ mora biti jednako dostupan svima, bez obzira na državu ili ekonomsko porijeklo.

Naš Zeleni i socijalni dogovor uvest će zajednički projekt zelenog obrazovanja i osposobljavanja koji pomaže u povezivanju škola, sveučilišta i centara za osposobljavanje radi povezivanja obrazovnih institucija diljem Europe. Građansko obrazovanje o EU-u, uključujući obrazovanje protiv ekstremizma, mržnje i rasizma, trebalo bi biti dio nastavnog plana i programa i učenja neformalnog obrazovanja priznatog na razini EU-a. Ulaganja u obrazovanje ključni su dio naših prijedloga za financiranje tranzicije i moraju svima dati priliku za učenje i pružanje vještina koje su nam potrebne za budućnost.

PRISTUP ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI ZA SVE

Zdravlje je javno dobro na koje svatko ima pravo. Pandemija je bila tragičan dokaz da nedovoljna ulaganja, privatizacija i zanemarivanje preventivnih pristupa dovode pacijente i zdravstvene radnike u opasnost, fizički i psihički.

Europska zdravstvena unija trebala bi osigurati da države članice svima u Europi osiguraju univerzalnu zdravstvenu zaštitu. Zalagat ćemo se za uklanjanje nejednakosti u zdravstvu i zajamčiti pristup pristupačnim lijekovima i liječenju, uključujući rak i rijetke bolesti, na načine koji uključuju sve dijelove društva, posebno najranjivije i rasijalizirane zajednice. Nitko u Europi ne bi se trebao osjećati prisiljenim preseliti se u drugu zemlju zbog nezadovoljenih zdravstvenih potreba. Europsko zakonodavstvo o univerzalnoj zdravstvenoj zaštiti zahtijevat će od svih država članica da osiguraju ovo bitno socijalno pravo.

Još uvijek vidimo posljedice pandemije u cijeloj Europi. Mnogi ljudi još uvijek pokazuju simptome dugotrajnog Covida. Moramo promovirati istraživanje dugoročnih posljedica infekcije Covid-19. Europska unija trebala bi stvoriti Zdravstvene snage EU-a za suradnju u hitnim zdravstvenim situacijama i odgovoru na katastrofe. Sve politike treba promatrati iz zdravstvene perspektive.

ZELENO DRUŠTVO JE BRIŽNO DRUŠTVO

Društvo se temelji na skrbi. To je naš zanemaren, podcijenjen i često neplaćeni temelj. Kao Zeleni, želimo izgraditi brižno društvo i skrb shvatiti kao sveobuhvatni prioritet i koncept. Kako europska društva budu starila, važnost skrbi će rasti, posebno u onim europskim zemljama koje su nedavno doživjele veliko iseljavanje.

Naš Zeleni i socijalni dogovor također je dogovor o skrbi. Zalagat ćemo se za poboljšanje radnih uvjeta za skrbnike i skrbnice, istovremeno štiteći svačije pravo na odgovarajuću skrb. Ulagat ćemo u sveobuhvatne, cjeloživotne pristupe, kao što je univerzalni pristup obrazovanju i skrbi u ranom djetinjstvu te deinstitutionalizirana skrb za osobe s invaliditetom i starije osobe. Obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu moraju se smatrati društvenim ulaganjem u fiskalnom okviru EU-a.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

MENTALNO ZDRAVLJE JE POLITIČKO

Naša univerzalna zdravstvena pokrivenost ići će dalje od fizičkog zdravlja i osigurati da javni zdravstveni sustavi uključuju skrb o mentalnom zdravlju bez dodatnih troškova za pojedince. Mentalno i tjelesno zdravlje moraju se cijeniti jednako. Kako bismo se uhvatili u koštac s krizom mentalnog zdravlja, prepoznavamo potrebu za uključivim i sveobuhvatnim strategijama prevencije i liječenja koje uključuju kulturu i sport, kao i društvene i kreativne aktivnosti.

VRIJEME JE ZA PREISPITIVANJE EUROPSKE POLITIKE PREMA DROGAMA

Politika prema drogama mora se temeljiti na dokazima, a ne na predrasudama. Zalažemo se za pristup EU-a koji se temelji na smanjenju štete, zdravlju i potpori za osobe koje pate od ovisnosti o drogama i koji umanjuje negativne društvene učinke upotrebe droga. Radimo na dekriminalizaciji kanabisa za odrasle s ciljem legalizacije i regulacije uz zaštitu maloljetnih osoba.

FAIR PLAY U SPORTU

Sport povezuje ljude u Europi, promiče zdravlje i potiče društvenu koheziju. Europsko financiranje trebalo bi biti lakše dostupno i bolje motivirati svijet sporta da se pridržava klimatskih ciljeva. Neovisna Europska agencija za borbu protiv korupcije trebala bi osigurati transparentnost i integritet u sportu u cijelom svijetu. Uspostava jasnih standarda omogućit će velike međunarodne sportske događaje u Europi koji su u skladu s klimatskim ciljevima i poštuju ljudska prava.

IZGRADNJA EUROPE SOCIJALNIH PRAVA

Naš Zeleni i socijalni dogovor stavit će ljude i njihovu dobrobit u središte zelene transformacije i gospodarstva Europe. Socijalna država bila je jedan od najvećih uspjeha Europe. Ponovna izgradnja te socijalne države za 21. stoljeće jedini je način zaštite i proširenja socijalnih prava za sve u Europi. Europa socijalnih prava mora osnažiti i zaštititi radnike i radnice i zajednice u tranziciji te biti uključiva za sve. Mora zaštititi ljude koji se u svakodnevnom životu suočavaju s višestrukim i intersekcijskim oblicima diskriminacije.

DOSTOJAN POSAO ZA SVE

Europski radnici i radnice zaslužuju poštenu plaću, posebno nakon godina rasta cijena. Borimo se da iskorijenimo siromaštvo zaposlenih. U prošlom mandatu EU-a izborili smo okvir za minimalnu plaću za cijeli EU koji minimalne plaće postavlja na pristojnu razinu indeksiranu s troškovima života. Dobili smo mjere o transparentnosti plaća koje će pomoći okončati ogromne razlike u plaćama koje postoje unutar tvrtki i institucija.

Borimo se za zakonodavstvo koje će platformske radnike i radnice prepoznati kao radnike, sa svim pravima na minimalne plaće, kolektivno pregovaranje te uvjete zapošljavanja i zaštitu koja radnicima i radnicama po zakonu pripada.

Poslovi u ključnim sektorima budućnosti od građevinarstva i skrbi do energetike i obrazovanja moraju biti dobro plaćeni. Podržavamo ulogu sindikata u osiguravanju da radnici i radnice dobiju pravedan udio u dobiti. Naši porezni prijedlozi smanjit će porezno opterećenje radnika i radnica i podržati pristup energiji, hrani i stanovanju za najsiromašnije povećanjem poreza za zagađivače i ultrabogate.

SVEOBUHvatna BORBA PROTIV SIROMAŠTVA

Svatko ima pravo na pristojan prihod. Snažna mreža socijalne sigurnosti trebala bi zaštititi ljude dok mijenjaju poslove i one koji ne mogu raditi. Pozivamo na donošenje okvirne direktive EU-a o minimalnom dohotku kako bi se uspostavila odgovarajuća razina potpore (60% medijalnog dohotka)

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

u svakoj zemlji EU-a za ljude koji nemaju posao ili koji ne mogu raditi i zajamčila njezinu pokrivenost i prihvaćanje. To ne bi trebalo potkopavati nacionalne modele kolektivnog pregovaranja ili sustave socijalne sigurnosti.

Kratkoročni program SURE za osiguranje od nezaposlenosti trebao bi postati trajan kako bi se zaštitila sredstva za život radnika i radnica pogođenih tranzicijom. Nastavljamo zahtijevati integriranu strategiju protiv siromaštva za EU kako bi se ukinulo beskućništvo do 2030. i barem prepolovilo siromaštvo djece do 2030. i uklonilo siromaštvo djece do 2040.

Univerzalni temeljni dohodak treba istraživati i proučavati. Stoga se zalažemo za pilot projekte nacionalnog temeljnog dohotka.

NIŠTA O RADNICIMA I RADNICAMA BEZ RADNIKA I RADNICA

Naš Zeleni i socijalni dogovor štiti radnike i radnice i njihova prava. Želimo izgraditi Uniju u kojoj se ljudi ispravno tretiraju i plaćaju za njihov rad, posebno ključni radnici i radnice koji održavaju društvo i svi koji grade infrastrukturu potrebnu za zeleno sutra.

Ništa o radnicima i radnicama ne bi se trebalo zbivati bez radnika i radnica. Borit ćemo se za prava sindikata na organiziranje, kolektivno pregovaranje i štrajk. Radnici i radnice pogođeni dvostrukom zelenom i digitalnom tranzicijom trebali bi imati zajamčena prava na informacije, uključenost kroz kolektivno pregovaranje i socijalni dijalog te obuku. Treba podržati sindikalno udruživanje za nove ili nestandardne oblike rada kako bi se zajamčila prava svih radnika i radnica. Ova prava i standardi trebali bi biti zaštićeni Zakonom o pravednoj tranziciji. Direktiva o cjeloživotnom učenju trebala bi zaštititi pravo na plaćeni dopust za osposobljavanje.

Poštena mobilnost radne snage za sve

Europa mora omogućiti i zaštititi poštenu mobilnost radnika i radnica preko granica, kako nitko ne bi propao kroz pukotine nacionalno fragmentiranih socijalnih sustava. Kako bi se izbjegao socijalni damping, moraju se osigurati socijalna prava i pristup tržištu rada. Administrativni zadaci trebali bi biti mogući na različitim jezicima, socijalne usluge trebale bi biti otvorene mobilnim radnicima i radnicama, a trebalo bi i poticati društvenu koordinaciju na razini EU-a. Trebalo bi olakšati priznavanje stručnih kvalifikacija.

Mnoge zemlje EU-a pate od posljedica masovnog iseljavanja. Gospodarska i društvena usklađenost zemalja EU-a mora biti prioritet za kreiranje politika i ulaganja u EU-u za poboljšanje kvalitete života i mogućnosti za ljude diljem Europe.

NOVA PRAVA ZA BUDUĆNOST RADA

Rad bi se trebao odvijati u pristojnim i sigurnim uvjetima. Razgradit ćemo sadašnji sustav koji iskorištava pripravnice i pripravnike. Prekinut ćemo praksu neplaćenog pripravničkog staža kako bismo mladima zajamčili odgovarajuću plaću i sigurne uvjete rada. Mobilni rad i rad migranata i migrantica trebao bi biti pravilno reguliran tako da svi takvi radnici i radnice dobiju pristojan i pristupačan smještaj.

Mjere zdravlja i sigurnosti na radu moraju se ažurirati i provoditi u skladu sa stvarnošću klimatskih promjena, poput pravila o toplinskim valovima i radu na ekstremnim temperaturama. Previše posla uzrokuje stres i loše zdravlje. Uvest ćemo mjere koje skraćuju radno vrijeme i poboljšavaju ravnotežu između poslovnog i privatnog života, uključujući EU pravo na prekid veze, pravo na rad na daljinu i fleksibilnost radnog vremena. Podržavamo nastojanja diljem EU-a da se uvede četverodnevni radni tjedan. Nećemo dopustiti da radnici i radnice budu nadzirani alatima za nadzor koji se temelje na umjetnoj inteligenciji.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

JEDNAKA PLAĆA ZA JEDNAK RAD

Borit ćemo se za jednake plaće za jednak rad i jednake mogućnosti za sve na poslu. Puno uklanjanje jaza u plaćama između spolova putem obvezujućih mjera za sve poslodavce odavno je potrebno. Razlika u plaćama između spolova ovisi o čimbenicima kao što su etnička pripadnost, invaliditet, pristup obrazovanju i dob. Različite skupine žena suočavaju se s vrlo različitim razlikama u plaćama.

Univerzalan i jednak pristup ustanovama za skrb o djeci i dugotrajnu njegu te revizija Direktive o ravnoteži između poslovnog i privatnog života i Direktive o roditeljskom dopustu mogu pokrenuti Europu prema potpuno plaćenom roditeljskom dopustu jednakog i dovoljnog trajanja.

JEDNAKE MOGUĆNOSTI OD SAMOG POČETKA

Budući da je početak života odlučujući, zahtijevamo odgovarajuća sredstva za Europsko jamstvo za djecu kako bismo osigurali da sva djeca imaju pristup skrbi, obrazovanju u djetinjstvu, zdravoj prehrani, odgovarajućem smještaju i zdravstvenoj skrbi. Istovremeno želimo podržati sudjelovanje roditelja na tržištu rada. Sva djeca imaju pravo sudjelovati u igri, rekreaciji, sportu i kulturi.

Sva bi djeca u EU-u trebala imati zajamčen pristup visokokvalitetnoj skrbi i obrazovanju bez obzira na njihovu putovnicu. Želimo surađivati s državama članicama kako bismo osigurali da se konačno pokrenu nužno potrebna ulaganja u infrastrukturu obrazovanja i skrbi.

EKONOMIJA KOJA RADI ZA SVE

Europska unija je ključna razina za politiku klime i okoliša na kojoj donosimo one ključne, zajedničke odluke koje usmjeravaju europska društva na zeleniji put.

Zahvaljujući mobilizaciji klimatskog pokreta, mi Zeleni uspjeli smo pogurati Europski zeleni dogovor 2019. i staviti klimatsku krizu na vrh dnevnog reda. Ali napredak je premalen i prespor. Što brže Europa krene naprijed sa svojom zelenom tranzicijom, prije će se naša ulaganja i naponi isplatiti. Klima neće čekati da prođu druge krize.

Naš Zeleni i socijalni dogovor predviđa veliki plan ulaganja za izgradnju prosperitetnog i dinamičnog društva temeljenog na klimatskoj neutralnosti, zelenim industrijama i tehnologijama te održivoj digitalizaciji.

ULAGANJE U ZELENU I BOLJU BUDUĆNOST

Ekonomske i fiskalne politike Europe trebaju se usredotočiti na poboljšanje dobrobiti ljudi i kvalitete života te održavanje stabilne klime i zdravog okoliša. Napustivši mjere štednje iz prošlosti, Europa mora omogućiti i potaknuti ulaganja za rješavanje problema sadašnjosti i budućnosti.

Revidirat ćemo arbitrarna ograničenja kriterija iz Maastrichta i Pakta o stabilnosti i rastu. Ostavili su Europu izloženu krizama i doveli do smanjenja javnih usluga u nekoliko zemalja i ograničenja javnih ulaganja, potkopavajući socijalnu koheziju.

Umjesto toga, uvest ćemo novo makroekonomsko upravljanje temeljeno na blagostanju koje daje prioritet kvalitetnom ulaganju u javna dobra i zelenoj tranziciji umjesto zastarjele paradigme rasta po svaku cijenu kako bismo izbjegli daljnje krize i njihove socijalne posljedice.

Pozivamo na uvođenje Zlatnog zelenog pravila i reformiranog Europskog semestra kako bismo stvorili prostor za zelena i društvena ulaganja usmjerena na budućnost. Revidirat ćemo pravila o državnim potporama i javnim ulaganjima kako bismo potaknuli zelena ulaganja bez podrivanja poštenog tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Mandat Europske središnje banke trebao bi se revidirati kako bi uključio punu zaposlenost uz stabilnost cijena. Budući da su fosilna goriva osjetljiva na skokove cijena i potiču inflaciju, također želimo da Europska središnja banka iskoristi sve alate koji su joj na raspolaganju za poticanje zelenih ulaganja, uključujući diferencirane kamatne stope.

OZELENJAVANJE INDUSTRIJE ZA NAŠU BUDUĆU KONKURENTNOST

Zelena tranzicija izazov je naše generacije, a neće se postići bez aktivne industrijske politike. Ozelenjavanje industrija kroz ulaganja u Europi velika je prilika u smislu konkurentnosti i klimatske neutralnosti.

Zalagat ćemo se za Fond za zelenu i socijalnu tranziciju u iznosu od najmanje 1% BDP-a EU-a godišnje, koji bi se uglavnom financirao zajedničkim zaduživanjem na razini EU-a.

Kao okosnica naše Unije za infrastrukturu, Fond će financirati projekte zelene infrastrukture kao što su javni prijevoz i željeznički teretni promet, obnovljivi izvori energije i povezivanje s energetsom mrežom. Financirat će zelene industrije u nastajanju i temeljnu obnovu stambenog fonda. Fond će također podržati programe osposobljavanja bitne za stvaranje pristojnih radnih mjesta u novim zelenim sektorima i poboljšanje osnovne društvene infrastrukture potrebne za pravednu tranziciju.

Kao ključna poluga za borbu protiv deindustrijalizacije diljem EU-a, ovaj će fond podržati države članice s manje gospodarskih resursa i sektore pogođene tranzicijom. Potrebna su ulaganja na razini EU-a kako bi se zaštitilo jedinstveno tržište i pridobila politička potpora za zelenu tranziciju u svim zemljama EU-a.

Industrijska politika EU-a mora biti osmišljena uz sudjelovanje građana i građanki, sindikata i poduzeća, a ne smije biti način na koji se troškovi prebacuju na društvo dok se profiti privatiziraju. Pobrinit ćemo se da javna blagajna ima koristi od prihoda od ulaganja u industrije, na primjer putem vlasničkih udjela. Socijalna uvjetovanost mora osigurati stvaranje kvalitetnih radnih mjesta. Industrijska politika ne bi se trebala uvoditi nauštrb smanjenja emisija i regulacije. Europska potpora istraživanju i razvoju također može doprinijeti znanstvenom i tehnološkom razvoju, kao i drugim društvenim ciljevima, te bi je trebalo povećati.

FINANCIRANJE ZELENOG I SOCIJALNOG DOGOVORA

Novca za financiranje ove prijeko potrebne investicije ima. Uvjereni smo da EU može pomoći u njegovu usmjeravanju prema zelenim i društvenim ulaganjima. Mješavina fiskalne politike, javnih ulaganja i privatne inicijative potaknut će ovu promjenu. Pravedniji gospodarski sustav zahtijeva veću preraspodjelu, bolje korištenje javnih sredstava i sudjelovanje svih aktera u društvu.

STVARANJE PRAVEDNOG POREZNOG SUSTAVA

Europi je potreban pravedan porezni sustav koji skida teret s radnika i radnica malih poduzeća i tjera zagađivače, multinacionalne kompanije i ultrabogate da pošteno plaćaju svoj dio.

Uspostavit ćemo minimalnu razinu poreza na kapitalnu dobit u EU-u kako bismo uklonili porezno opterećenje zaposlenika. Zatvorit ćemo rupe u zakonu OECD-a o minimalnom porezu na dobit i potaknuti države članice EU-a da provedu sporazum na višoj razini. Rupe koje ostavljaju prostora za izbjegavanje poreza i utaju unutar i izvan EU-a, kao i prijevare i pranje novca bit će zatvorene. Borit ćemo se protiv poreznih oaza, bile one u EU ili bilo gdje drugdje u svijetu.

Europska unija zahtijeva veća proračunska sredstva kako bi se suočila sa zajedničkim izazovima. Europa mora proširiti granični porez na ugljik na nove sektore zagađivače, primijeniti načelo

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

zagađivač plaća u svim sektorima i ukinuti besplatne kvote prije sadašnjeg datuma 2034. godine. Povećat ćemo opseg postojećih poreza na plastiku.

Zalagat ćemo se za masovno povećanje veličine Socijalnog fonda za klimatsku politiku EU-a kako bismo osigurali pravednu tranziciju za kućanstva s niskim primanjima.

Pozivamo na uvođenje poreza na bogatstvo u cijeloj EU kako bismo se borili protiv nejednakosti i financirali zelenu tranziciju. Osim toga, zalagat ćemo se za europski porez na financijske transakcije kako bismo ostvarili prihode i istovremeno suzbili špekulacije. Učinit ćemo trajnim EU porez na iznenadni prihod za energetske tvrtke kako bismo spriječili profiterstvo u budućim energetskim krizama i primijenit ćemo ga i na trgovce robom i banke.

STVARNO OZELENJIVANJE FINANCIRANJA

Regulirat ćemo financijske usluge kako bismo promicali dugoročna ulaganja u zelenu i društvenu budućnost umjesto kratkoročnih špekulacija. Borit ćemo se za reviziju Zelene taksonomije kako bismo bili sigurni da se plin i nuklearna energija ne tretiraju kao „održivi“. Fosilni plin i nuklearna energija ne mogu se smatrati čistima.

Moraju se destimulirati ulaganja u nove projekte vađenja ugljena, nafte i plina, energetske projekte na ugljen i tvrtke koje ih razvijaju. Kontinuirani razvoj aktivnosti s visokim emisijama ugrožava klimatske i ekološke obveze EU-a te povećava financijske rizike.

Obvezat ćemo financijske aktere da donesu snažne planove klimatske tranzicije kako bi podržali njihovu gospodarsku tranziciju i omogućili postupnu transformaciju. Njihov sadržaj i provedba moraju biti regulirani sektorskim politikama za aktivnosti s najvećim emisijama i metodama za postavljanje ciljeva dekarbonizacije. Borit ćemo se za uključivanje svih aktivnosti bankarskog sektora u Direktivu o temeljitoj pažnji o održivosti poduzeća, kako bi bankarski sektor bio odgovoran za utjecaj svojih ulaganja na ljudska prava, okoliš i klimu.

STABILNO I UKLJUČIVO BANKARSTVO ZA EUROPU

Kućanstva više ne bi trebala puniti džepove financijskih igrača koji špekuliraju s hranom, energijom i stanovanjem ili snositi posljedice financijskih krahova. EU treba dovršiti svoju dugotrajnu bankovnu uniju i uvesti zajednički sustav osiguranja depozita.

Europska središnja banka trebala bi ponuditi javni digitalni euro kao alternativu privatnim sustavima plaćanja, tržišta kriptovaluta trebala bi biti pravilno regulirana, uključujući njihov utjecaj na okoliš, a pravo ljudi na pristup i korištenje gotovine trebalo bi biti zaštićeno kao pitanje inkluzije.

ZATVARANJE KRUGA KRUŽNIM GOSPODARSTVOM

Proizvodi, konzumiraj i baci - ekonomija našeg društva dovodi do korištenja resursa preko granica našeg planeta. Ako ne poduzmemo ništa da to promijenimo, do 2050. će nam trebati tri Zemlje da bismo zadovoljili svoje potrebe za sirovinama. Ovaj linearni model potiče klimatsku krizu, uništavanje okoliša i kršenje ljudskih prava u vađenju resursa. Zbog toga su naši opskrbeni lanci ranjivi na krize, a naša gospodarstva i poduzeća ovisni o uvozu.

Otpad mora postati greška u dizajnu. Želimo izgraditi potpuno obnovljivo, potpuno kružno i netoksično gospodarstvo do 2040. s jasnim i obvezujućim ciljevima i putevima za prijelaz na smanjenje potrošnje i korištenja resursa do 2030.

Budući da zelena tranzicija zahtijeva sve veće količine metala, moramo usvojiti pristup dostatnosti i dati prioritet razvoju kapaciteta za preradu i recikliranje strateških materijala.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Ako se ekstrakcija u EU-u pokaže neophodnom za osiguravanje sigurnih i održivih opskrbnih lanaca, moramo nametnuti najviše ekološke i društvene standarde. Ne bi trebalo biti iznimaka od zakonodavstva EU-a ili uvjeta ljudskih i ekoloških prava, moraju postojati stroga i nepovratna područja „zabranjenog rudarenja“ i stalno nastojanje da se poboljšaju rudarske tehnike i uvjeti rada (uključujući zaštitu zdravlja i sigurnosti) i zabrana najštetnijih. Pogođene zajednice – posebice posljednja autohtona zajednica u Europi, narod Sami – moraju dobiti rane informacije, sudjelovanje, pravo na pristanak i pravednu naknadu.

„ZERO WASTE“ JE POSLOVNI MODEL BUDUĆNOSTI

Naša je vizija potpuno kružno gospodarstvo u kojem ponovno koristimo, recikliramo, dijelimo i recikliramo svoje proizvode kako bismo materijale držali u zatvorenom krugu. Ovaj pristup štiti resurse i klimu te štedi novac potrošačima jer proizvodi traju dulje. Zaštita okoliša i potrošača idu ruku pod ruku. Kao Zeleni zalagat ćemo se za brzu provedbu obaveznih zahtjeva održivosti za naše proizvode i za djelovanje EU-a kako bi se osigurala usklađenost industrije.

Borit ćemo se protiv preuranjenog zastarijevanja, uključujući softvera i nedostatka mogućnosti popravka, koji uništavaju planet kao i kućne proračune. Pobrinit ćemo se za pravilno uvođenje učinkovitog i pristupačnog prava na popravak, uključujući ocjenu popravaka u cijeloj EU i otvoreno tržište popravaka za neovisne servise i potrošače. Podržat ćemo stvaranje unutarnjeg tržišta za rabljenu robu i obnavljanje. Želimo nove tehničke standarde, poput zajedničkog punjača, koji potiču trajnost proizvoda i utiru put društvu bez otpada bez izvoza otpada u treće zemlje.

IZGRADNJA SOCIJALNE I SURADNIČKE EKONOMIJE

Naša vizija gospodarstva je dinamična i kružna u kojoj mala i srednja poduzeća koja čine okosnicu europskog gospodarstva napreduju uz nove modele zajednica, društvenih i suradničkih ekonomija.

Mala i srednja poduzeća trebala bi poslovati pod istim uvjetima kao i velika poduzeća. Nastojimo izbjeći birokraciju i propise koji su složeniji, rigidniji ili na drugi način opterećujući nego što je potrebno za zaštitu javnog dobra. Promičemo digitalne alate gdje god mogu olakšati usklađenost.

Trebala bi se osloboditi snaga održive javne nabave kako bi se poticali visoki ekološki i društveni standardi i promicalo kolektivno pregovaranje. Europska regulativa trebala bi omogućiti alternativne ekonomske modele kao što su zadruga, crowdfunding, socijalno poduzetništvo i zajednička dobra. Ovo plodno tlo za lokalne inicijative treba ojačati, s prioritetom za sektore koji se suočavaju s jakom međunarodnom konkurencijom, poput tekstila.

ODRŽIVA DIGITALIZACIJA ZA LJUDE I PLANET

Digitalne tehnologije sve su važniji dio naših života. One bi trebale štiti prava pojedinaca i služiti općem dobru ispred interesa privatnih korporacija. Uhvaćena između američkog nadzornog kapitalizma i državne kontrole u kineskom stilu, Europi je potreban decentraliziran pristup digitalizaciji temeljen na pravima kako bi iskoristila njezine prednosti.

Uvest ćemo europski podatkovni prostor koji otvara anonimizirane društvene podatke koji služe općem dobru, uključujući borbu za klimatsku pravdu i medicinska istraživanja. Interoperabilnost je ključ uspješne digitalne politike. Europski okvir interoperabilnosti dobra je polazna točka, ali još ne stvara jednake uvjete. Zalagat ćemo se za otvaranje standardizacije za programere, civilno društvo i mala i srednja poduzeća. Njihov angažman mora biti kompenziran kako bi svi ravnopravno sudjelovali u tom procesu.

Ako je uistinu otvorena i s pravima zaštićenim zakonodavstvom, digitalizacija će biti prilika za ljude u Europi. Najnoviji zakoni EU-a omogućit će veći izbor i transparentnost na internetu, štiteći od kršenja

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

prava i sloboda. Međutim, EU treba uvesti Zakon o digitalnoj pravednosti kako bi zaštitilo ljude od nametljivih praksi oglašavanja na internetu.

Donijet ćemo zakone za povećanje ponovne upotrebe i recikliranja digitalnih uređaja i komponenti unutar EU-a i smanjiti potrošnju energije povezanu s obradom podataka i kriptovalutama kako bismo značajno smanjili materijalni otisak interneta.

NASTAVAK USPJEŠNE PRIČE: ZAŠTITA EUROPSKIH POTROŠAČA

Snažna zaštita potrošača kao što su prava roaminga i prava putnika i putnica te sigurnosne mjere proizvoda glavni su uspjesi jedinstvenog tržišta. No, s obzirom da se gospodarstvo brzo mijenja, visoki standardi EU-a trebaju hitno ažuriranje kako bi se zaštitili ljudi, posebice na internetu.

Potrošači bi trebali uživati ista prava online i offline. Uz sve veći udio e-trgovine koja uključuje potencijalno nesigurne kupnje izravno od preprodavača, pozivamo na veću odgovornost na internetskim tržištima i proširene i koordinirane postupke odobravanja i testiranja od strane carinskih tijela i tijela za nadzor tržišta.

Kao Zeleni, pobrinut ćemo se da ljudi dobiju jasne i sveobuhvatne informacije o utjecaju proizvoda i usluga na okoliš koji se prodaju u EU-u, uključujući informacije o očekivanom životnom vijeku proizvoda i njegovom utjecaju na okoliš. Na jedinstvenom tržištu ne smiju postojati potrošači prvog ili drugog reda. Proizvodi koji se na isti način prodaju u različitim europskim zemljama moraju biti iste kvalitete i sastava. Potrošačka prava treba u potpunosti poštivati svugdje u EU.

POGLAVLJE II: HRABROST DA SE SUPROTSTAVIMO KRAJNJOJ DESNICI – ZA EUROPU DEMOKRACIJE, FEMINIZMA I LJUDSKIH PRAVA

Charlie samo želi biti Charlie. Ništa više. Zašto je njihov spol tako teško prihvatiti svijetu oko njih?

Zara zna što želi: zaustaviti užasnu bol endometrioze. Pronađite lijek koji bi mogao pomoći tolikom broju ljudi. Ali ponekad se čini da ljudi ne vide dalje od njezine boje kože, prezimena ili izbora odjeće.

Daniel želi vrisnuti svijetu da je zaljubljen u muškarca. Želi izaći navečer, prošetati ulicama Sofije sa svojim partnerom i dovesti ga na božićni tulum tvrtke.

Mirna je prošle godine glasala za alternativu korupciji, zastrašivanju i manipulaciji u svojoj domovini, ali demokracija i vladavina prava i dalje se pogoršavaju. Umjesto da ide na posao, Mirna sada svakodnevno prosvjeduje, zajedno s tisućama sugrađana, kako bi donijela promjene.

Predrasude, diskriminacija i prijetnje poštenim demokratskim procesima i dalje koče europska društva. Ali možemo to promijeniti. Mora se promijeniti.

Na nama je da izgradimo Europsku uniju demokracije, slobode i temeljnih prava.

Rasizam nikada nije nestao. Na primjer, antimuslimanski rasizam, antisemitizam i anticiganizam su u porastu. Diskriminacija i isključenost i dalje su prečesti za osobe s invaliditetom, osobe koje žive u siromaštvu i druge ranjive skupine.

Na europskim granicama ljudi umiru. Mediteranske migracijske rute najsmrtonosnije su na svijetu. Ljudi koji traže sigurnost i zaštitu sve se češće suočavaju s pritvaranjima, brutalnim i nezakonitim odbijanjima i nasiljem od strane krijumčara i graničnih vlasti. Ekstremna desnica iskorištava i produbljuje njihovu patnju, povlačeći glavne stranke udesno i normalizirajući disfunkcionalne i neodržive migracijske politike.

Stranke krajnje desnice jačaju svojim isprobanim i pouzdanim taktikama spinanja poluistina i traženja žrtvenog jarca u manjinama. Ova konzervativna reakcija strateški radi na smanjenju naših prava i sloboda. Nekada čvrsti vjernici europskog projekta, čak i glavni konzervativci otvaraju vrata antidemokratskim snagama koje prijete vladavini prava.

Imamo hrabrosti suprotstaviti se krajnjoj desnici kako bismo zaštitili svačija prava i slobode.

Zeleni će čuvati demokraciju i vladavinu prava i zahtijevati drugačiju Europsku uniju. Uvjereni smo da Europska unija mora biti ujedinjenija kako bi se uhvatila u koštac s našim zajedničkim problemima. Pozivamo na federalnu Europsku uniju s povećanim ovlastima, dubokom demokracijom i stvarnom transparentnošću i odgovornošću.

Borit ćemo se protiv rasizma i isključivanja u svim njihovim oblicima. Pobrinit ćemo se da nitko ne može odlučivati o vašem tijelu. Zahtijevamo pravedan sustav azila koji brani ljudska prava i dostojanstvo. Radimo na migracijskoj politici koja prepoznaje ogroman doprinos koji migranti daju našim društvima. Vjerujemo da politike najbolje funkcioniraju kada ih oblikuju zainteresirani ljudi. Sigurni smo da demokracija ne može cvjetati bez živog građanskog prostora i osnaženih aktera civilnog društva. Zalažemo se za neovisnost pravosuđa i slobodu tiska.

Europska unija osnovana je kako bi zaštitila mir i demokraciju te podupirala slobodu, prava i pravdu.

To osnivačko obećanje učinit ćemo stvarnošću za sve.

NEOPHODAN SLJEDEĆI KORAK: UJEDINJENA EUROPA SPREMNA ZA PROŠIRENJE

Kako bi se suočila s velikim izazovima našeg stoljeća, od zelene tranzicije do borbe protiv rastućih nejednakosti i zaštite demokracije, Europska unija mora reformirati svoje ugovore i krenuti naprijed prema federalnoj Europi koja je sposobna djelovati i pozdraviti nove članice.

Na Konferenciji o budućnosti Europe europski su građani i građanke jasno poručili da podržavaju nove ugovore koji EU-u daju veće nadležnosti. Pozvali su na produbljenu europsku demokraciju, s više ovlasti za Europski parlament, kraj nacionalnih veta, veći proračun EU-a i jače nadležnosti EU-a u ključnim pitanjima poput zdravstva, poreza i socijalne zaštite. Kao Zeleni stojimo iza njihovih prijedloga.

ŠIRENJE DEMOKRACIJE U SRCU EUROPE

Zalažemo se za federalnu Europu, za potpuno razvijenu nadnacionalnu demokraciju sposobnu pružiti rezultate.

Potreba za jednoglasjem između europskih država članica o pitanjima od porezne i vanjske politike do antidiskriminacije i postupaka iz članka 7. za zaštitu demokracije sprječava EU u donošenju odluka za opće dobro.

Europski parlament mora imati pravo predlaganja zakona i jednaku proračunsku moć. Vijeće Europske unije trebalo bi djelovati kao druga komora za donošenje zakona EU-a, a ne mjesto za kasnonoćno cjenkanje oko međuvladinih dogovora. Predsjednika Europske komisije trebao bi predložiti Europski parlament.

Trenutačni proračun EU-a očito je nedostatan za rješavanje izazova s kojima se Europa suočava. Potpomognut vlastitim resursima, kao što su porezi na fosilna goriva i porezi na bogatstvo na razini EU-a, proračun EU-a trebao bi se značajno povećati uz proširenu ulogu Europskog parlamenta i civilnog društva u praćenju potrošnje EU-a. Nadležnosti EU-a treba proširiti kako bi se osiguralo da EU može ostvariti rezultate. Ova istinski transnacionalna demokracija također mora osigurati europsko državljanstvo temeljeno na prebivalištu.

Da bi Europa poduzela ovaj prijeko potreban korak, od ključne je važnosti demokratski mandat građana. Zato bi uključiv konstitutivni proces na razini cijele EU trebao dovesti do ovih izmjena ugovora.

Promjene ugovora zatim bi trebale biti ratificirane putem referenduma u cijeloj Europi prema sustavu dvostruke većine danih glasova: u cijeloj Europi i u većini država članica.

Uspostavit ćemo pojačanu suradnju ako nekolicina država članica pokuša zaustaviti napredak. Poboljšana suradnja omogućit će ambicioznu ekološku i društvenu tranziciju sada, bez čekanja na promjenu ugovora.

OŽIVLJAVANJE EUROPE UZ SUDJELOVANJE GRAĐANA

Sudjelovanje i angažman javnosti jačaju Europsku uniju. Institucije EU-a trebale bi poduzeti korake kako bi glasanje na izborima za EU učinile dostupnijim, uključujući i osobama s invaliditetom. Kako bismo povećali demokratsko sudjelovanje, želimo da se internetsko glasanje testira za izbore za EU 2029., barem za mobilne europske građane i građanke. Transnacionalne liste za Europski parlament trebale bi biti uvedene uz nacionalne liste, stvarajući dodatnu jedinstvenu izbornu jedinicu za cijelu EU u koju građani i građanke biraju veliki broj europarlamentaraca i europarlamentarke .

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Budući da je demokracija nešto više od izbora, Zeleni će se zalagati za uvođenje građanskih panela kako bi politički izbori EU-a bili uključiviji. Okvir za peticije, a posebno Europska građanska inicijativa, mora se ojačati kako bi se građanima i građankama otvorilo više kanala za utjecaj na politiku EU-a i obvezalo europske institucije da odgovore zakonodavnim prijedlozima. Treba uvesti okvir za referendum u cijeloj EU.

ZAJEDNO JAČI: PROŠIRENJE UNIJE

Mnogi ljudi u europskom susjedstvu žele postati građani i građanke EU-a, prije svega Ukrajina koja se bori za naše vrijednosti i europsku sigurnost. Naša Unija utemeljena je na vrijednostima poštivanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštivanja ljudskih prava. Obećava mir, pravdu, zajedničke vrijednosti i prosperitet, a svaki član, stari i novi, odgovoran je za poštivanje ovih načela i ciljeva.

Novi poticaj za proširenje odavno je potreban. EU je uvijek bila projekt s geopolitičkim implikacijama. Budući da je EU izgrađen na zajedničkim pravilima i vrijednostima, granice postaju manje važne. Proširenje EU-a stoga je najbolji izgled za trajni mir i sigurnost u Europi.

Sve europske zemlje koje teže biti dijelom ili se ponovno pridružiti EU-u i koje dijele naše vrijednosti moraju biti dobrodošle na putu članstva u EU-u i treba im pružiti svu potporu koja im je potrebna da ispune kriterije.

ODRŽAVANJE NAŠIH OBEĆANJA: PUT DO PRIDRUŽIVANJA EUROPSKOJ UNIJI

Europska unija mora održati svoja obećanja zemljama kandidatkinjama: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Moldaviji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji, Ukrajini i Gruziji. Podržavamo napore Kosova da postane kandidat za članstvo u EU-u. Podržat ćemo te zemlje na njihovom putu da ispune Kopenhaške kriterije, a oni koji se tiču demokracije i vladavine prava moraju se rješavati kao prioritet.

Pristup jedinstvenom tržištu i proračunu EU-a zahtijeva ispunjavanje ovih kriterija, a napredak u procesu mora se temeljiti na zaslugama. Kao Zeleni, vjerujemo da EU mora tješnje surađivati s civilnim društvom u procesu pristupanja. Radit ćemo na prevladavanju jednoglasja u Vijeću koje trenutno koči pristupanje.

Budućnost Ukrajine je u Europskoj uniji. Podržat ćemo ukrajinske vlasti u uvođenju reformi potrebnih za članstvo u EU-u. Pomoć EU-a Ukrajini trebala bi, u mjeri u kojoj je to moguće, omogućiti klimatski otpornu obnovu i oporavak, temeljenu na obnovljivoj energiji, modernoj infrastrukturi te održivom i uključivom gospodarstvu.

Dobrodošlica novim članicama mora poslužiti kao ključni poticaj za unutarnje reforme kako bi se EU-u olakšalo učinkovito i djelotvorno donošenje odluka. Svaka država kandidatkinja trebala bi moći slijediti vlastiti put u EU neovisno o napretku drugih zemalja kandidatkinja.

PODUZIMANJE BRZIH MJERA ZA DEMOKRACIJU I VLADAVINU PRAVA

Jedan od najvećih udaraca europskom napretku posljednjih godina bio je razvoj autoritarnih tendencija u srcu Europe. Građani i građanke pogođenih zemalja građani su i građanke EU-a, a EU mora braniti njihova prava od vlasti koje žele ugrabiti moć. Želimo brzu akciju kako bismo stali na kraj kršenju zakona EU-a od strane država članica kroz postupke za utvrđivanje povrede prava. Za to je potreban jasan vremenski okvir, uključujući postupak iz članka 7.

Uvest ćemo godišnji pregled temeljnih vrijednosti kako bi se pratilo, provodilo i sankcioniralo kršenje temeljnih vrijednosti diljem EU-a.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Moramo osigurati da sredstva EU-a jačaju prosperitet, demokraciju i vladavinu prava te da ne nestanu u džepovima autokrata i njihovih prijatelja. Postigli smo važan napredak u opremanju EU-a boljim alatima za to, ali oni se moraju u potpunosti primjenjivati.

Pristup pravdi mora postati stvarnost za sve ljude u Europskoj uniji. Neophodno je da ranjive skupine, poput ljudi s niskim primanjima i iz marginaliziranih zajednica, mogu ostvariti svoje pravo na traženje odgovora i lijekova za nepravdu.

BORBA PROTIV KORUPCIJE! POLITIKA MORA BITI TRANSPARENTNA I ODGOVORNA

Povjerenje građana i građanki u demokraciju počiva na političkom integritetu. Transparentnost i odgovornost ključni su za demokratski nadzor i javni nadzor. Kada je povjerenje u političare i demokratske institucije ozbiljno ugroženo, moramo djelovati.

Skandal Qatargate pokazao je da institucije EU-a nisu opremljene za sprječavanje korupcije i masovnog nedoličnog ponašanja. Umjesto još jednog savjetodavnog tijela, institucije EU-a trebaju neovisno etičko tijelo s ovlastima i resursima za istraživanje i sankcioniranje neetičkog ponašanja i zlorabe položaja. Trebamo sveobuhvatno zakonodavstvo o aktivnostima lobiranja na razini EU-a, uključujući obvezni registar transparentnosti EU-a.

Institucije EU-a moraju postati transparentnije, uključujući kroz proaktivno objavljivanje svih dokumenata o zakonodavstvu koje je u tijeku. To bi također trebalo uključivati stajališta država članica budući da je građanima gotovo nemoguće razumjeti kako se donose odluke u Vijeću.

Članovi i više osoblje institucija EU-a moraju transparentno prijaviti svoju imovinu, kao što se zahtijeva u mnogim državama članicama, i ne smiju imati plaćene popratne aktivnosti za lobističke organizacije.

Korupcija i zloraba proračuna EU potkopava cijeli europski projekt. Podržavamo tijela odgovorna za zaštitu financijskih interesa EU-a, OLAF i Ured europskog javnog tužitelja, te pozivamo na veća sredstva za napore u borbi protiv korupcije.

UNIJA PRAVA I SLOBODA: ZA ISTINSKI FEMINISTIČKU I ANTIRASISTIČKU BUDUĆNOST

Kao Zeleni, želimo izgraditi svijet u kojem svi živimo bez nasilja, rasizma, seksizma, queerfobije i prisile. Borimo se za svijet u kojem mi odlučujemo o svojim tijelima, u kojem možemo voljeti koga želimo i u kojem rasna pravda konačno postaje stvarnost. Ovaj svijet je moguć i mi se za njega nećemo prestati boriti. Što su napadi jači, to ćemo biti uvjereniji, suosjećajniji i odlučniji.

JEDNAKA PRAVA ZA SVE

Borimo se za jednaka prava za sve. Zbog toga želimo da Povelja o temeljnim pravima bude izravno primjenjiva na europske građane i da temeljna prava budu izravna nadležnost EU-a.

Pozivamo na sveobuhvatnu procjenu okvira EU-a za borbu protiv diskriminacije, priznajući potrebu za intersekcijskim i sveobuhvatnim pristupom. Kako bi se učinkovito suprotstavilo diskriminaciji rasnih zajednica i osigurala jednaka prava i tretman za sve, Horizontalnu antidiskriminacijsku direktivu treba značajno ažurirati. Prošlo je 15 godina otkako je prvi put predstavljena.

RAZBIJTE PATRIJARHAT!

Žene nisu sve iste i razumijevanje njihove različitosti ključno je za borbu protiv nejednakosti i diskriminacije.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Feministička Europa mora jamčiti politike koje osiguravaju financijsku neovisnost za žene, posebice ukidanjem poreznih režima koji diskriminiraju žene i ukidanjem rodnog jaza u plaćama putem obvezujućih mjera za tvrtke i javna tijela.

Zahtijevamo univerzalan i jednak pristup skrbi za djecu. Pozivamo na reviziju Direktive o usklađivanju poslovnog i privatnog života i Direktive o roditeljskom dopustu kako bi se napredovalo prema potpuno plaćenom roditeljskom i očinskom dopustu jednake duljine.

Rodno osviještena politika mora osigurati da europski novac jednako koristi muškarcima i ženama. Branimo obvezujući paritetni mehanizam za liste na europskim izborima i ravnotežu spolova u donošenju odluka u EU-u, uključujući i za vodeće položaje. Europska komisija i Vijeće trebaju posebne portfelje za prava žena i ravnopravnost spolova.

NAŠE TIJELO, NAŠA PRAVA!

Borimo se za širenje reproduktivne slobode. Seksualno i reproduktivno zdravlje i prava, uključujući pravo na siguran pobačaj, temeljna su prava. Oni spadaju u ugovore EU-a kao temeljna načela i nadležnosti EU-a te u izravno primjenjivu Povelju o temeljnim pravima. Siguran i legalan pobačaj mora biti dostupan u svim državama članicama EU. Briga o pobačaju bitna je zdravstvena usluga.

Suprotstavljamo se razornom nazadovanju reproduktivnih prava diljem svijeta. Nitko ne bi trebao biti kriminaliziran zbog traženja ili pristupa uslugama pobačaja. Žene moraju imati pristup medicinskim pobačajima. Kao Zeleni, zalažemo se za pružanje besplatne, visokokvalitetne kontracepcije za sve. Mladi imaju pravo na sveobuhvatno seksualno obrazovanje.

OKONČATI RODNO UVJETOVANO NASILJE

Sve žene i djevojke diljem Europe, uključujući one marginalizirane na temelju rase, spola, rodnog identiteta, dobi, spolnih karakteristika, seksualne orijentacije, invaliditeta, klasnog ili migracijskog statusa, imaju pravo živjeti životom bez nasilja. Rodno uvjetovano nasilje je brutalno kršenje ljudskih prava i izraz neravnopravnih odnosa moći u našim društvima.

Nastavljamo našu nepokolebljivu borbu za sveobuhvatno zakonodavstvo EU-a koje sprječava, reagira na i zaustavlja rodno uvjetovano nasilje online i offline diljem EU- a i bavi se njime iz međusektorske i strukturne perspektive. Zeleni naglašavaju ulogu zajednica u prevenciji štete i jačanju prava žrtava uz specijaliziranu podršku, pristup pravdi i zaštitu žrtava s posebnim osvrtom na marginalizirane zajednice. Sve države članice EU moraju ratificirati Istanbulsku konvenciju. EU bi trebala dodati rodno uvjetovano nasilje na popis zločina EU-a.

PONOS, POŠTOVANJE I JEDNAKOST ZA LGBTQIA+

Obnovljena Strategija za ravnopravnost LGBTQIA+ osoba trebala bi osigurati da su trans, interseksualne i nebinarne osobe također zaštićene u okviru pravnog okvira EU-a, zatvarajući zakonodavne praznine u područjima nediskriminacije i zločina iz mržnje. Želimo okončati interseksualno sakaćenje genitalija. Zalažemo se za pravno priznavanje roda na temelju samoodređenja i pristupa transspecifičnoj zdravstvenoj skrbi. Europska unija trebala bi politički djelovati za zabranu takozvane „konverzivne terapije“ i prisilne sterilizacije transrodnih osoba u cijeloj EU. Dugine obitelji i njihova prava moraju biti zaštićeni u cijeloj EU, uključujući punu primjenu slobode kretanja bez gubitka prava.

BORBA PROTIV RASIZMA I ISKLJUČIVANJA

Rasizam u Europi nije samo problem individualnih stavova, to je strukturalni i sustavni izazov s kojim se kao takvim treba pozabaviti. Rasna pravda trebala bi biti uključena u sve politike EU-a, temeljena

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

na značajnom sudjelovanju svih etničkih i rasnih zajednica kako bi se osiguralo da se njihova proživljena iskustva uzmu u obzir.

Antisemitizam i antimuslimanski rasizam su u porastu. EU mora biti sigurna za život svih. Zaštitit ćemo židovsku i muslimansku zajednicu i zahtijevati prestanak svih oblika diskriminacije.

Osigurat ćemo provedbu Akcijskog plana EU-a protiv rasizma i raditi na njegovoj obnovi za 2025. uz odgovarajuće financiranje i savjetodavno tijelo civilnog društva. Nacionalni akcijski planovi moraju biti obvezni za sve države članice.

Demokratski je problem što su 96% zastupnika i zastupnica u Europskom parlamentu bijelci i bjelkinje. Kao Zeleni, radimo na tome da imamo kandidate i kandidatkinje iz rasijaliziranih zajednica na izbornim listama. Aktivno potičemo rasijalizirane Zelene i Zelene iz minoriziranih etničkih skupina da se kandidiraju za Europski parlament.

MLADI GLASOVI SU VAŽNI: VIŠE PRAVA, VIŠE ZASTUPLJENOSTI

Borimo se za pravo glasa od 16. godine za sve izbore u Europi i pravo kandidiranja od 18., počevši od europskih izbora. Kao Europski zeleni, radimo na tome da mladi kandidati i kandidatkinje budu na izbornim mjestima na stranačkim listama.

Zakonodavstvo EU-a mora raditi za mlade. Europska unija treba podržati donošenje Međunarodne konvencije o pravima mladih. Konzultativne metode kao što su godišnji dijalozi s predstavničkim organizacijama mladih i agora mladih građana i građanki treba institucionalizirati, a procjene učinaka zakonodavstva trebale bi sustavno uključivati mlade ljude. EU fondovi moraju pravilno financirati organizacije mladih.

NE AGEIZMU

Dob ne smije biti prepreka punom i aktivnom životu, ali prečesto su starije osobe sputane diskriminacijom i isključenošću na temelju dobi. Stariji su ljudi među društvenim skupinama kojima najviše prijete siromaštvo, kao i digitalna isključenosť. Kao Zeleni, zauzet ćemo stav protiv diskriminacije po dobi u europskim politikama. Vrlo stari ljudi čine najbrže rastuću demografiju u Europi i moramo biti otporni. Podržavamo mjere koje promiču uključivanje starijih osoba i njihovo sudjelovanje u političkim pitanjima, kao što je pridruživanje Svjetskoj mreži gradova i zajednica prijatelja godina Svjetske zdravstvene organizacije.

Zahtijevamo pravedne mirovine za sve starije osobe u EU. To također uključuje osiguranje slobode kretanja za osobe koje imaju zajamčene mirovine kako bi mogli pristupiti svojim mirovinama gdje god žive u EU-u. Želimo mirovine zaštićene od siromaštva za sve starije osobe u EU od dobi za umirovljenje. U isto vrijeme, potičemo pristupe koji dopuštaju razdoblja prijelaza između učenja, rada, brige za obitelj, razdoblja nezaposlenosti, slobodnog vremena i umirovljenja kroz različite faze života pojedinca.

Želimo jake usluge skrbi koje koriste dobrobiti ljudi s dugotrajnom skrbi, kao i njihovim obiteljima i zajednicama. Međugeneracijska pravda nije samo koncept: razmjena među generacijama trebala bi biti utemeljena u našim obrazovnim sustavima, a također i šire u aktivnostima zajednice.

ZA EUROPU KOJA JE DOSTUPNA SVIMA

Osobe s invaliditetom u Europskoj uniji moraju imati mogućnost punog sudjelovanja u političkom, društvenom i javnom životu, uključujući zapošljavanje. Zalagat ćemo se za učinkovito praćenje i provedbu europskog zakonodavstva o pristupačnosti i uvođenje invalidske iskaznice priznate u cijeloj EU. EU bi trebao početi prikupljati podatke raščlanjene prema spolu, dobi i vrsti invaliditeta

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

kako bi procijenio učinak politika EU-a i općenito pratio napredak u uključivanju osoba s invaliditetom.

UNIJA PRAVA I SLOBODA: ZAŠTITA PRAVA SVIH

Zaštita prava svih ključna je bitka protiv krajnje desnice. Po cijeloj Europi krajnja desnica instrumentalizira migraciju za širenje straha i ogorčenosti. Žele poništiti prava i slobode žena i osoba iz LGBTQIA+ zajednice, kao i rasnih osoba. Borimo se protiv te reakcije, odlučno zastupajući demokraciju, slobodu i ljudska prava.

POŠTIVANJE LJUDSKIH PRAVA UZ HUMANI SUSTAV AZILA

Podržavamo pošten sustav azila koji brani ljudska prava i dostojanstvo, temeljen na solidarnosti i podjeli odgovornosti. Uvjereni smo da se Europska unija, kada postoji politička volja, može uhvatiti u koštac s humanitarnim izazovima i zaštititi ljude koji traže sigurnost s čovječanstvom. Budući da podržavamo temeljna načela Europske unije, pravo na azil nije predmet pregovora.

Želimo raditi na humanom sustavu azila s brzim i decentraliziranim postupcima. Države članice moraju pravedno podijeliti odgovornost za zahtjeve za azil. Nama je jasno da nam treba mehanizam obveznog preseljenja. Stranke diljem političkog spektra dopustile su da budu odvučene prema krajnje desničarskim migracijskim politikama, kao što nažalost pokazuje novi Pakt EU-a o migraciji i azilu. Treba se ponoviti uspješna uporaba Direktive o privremenoj zaštiti kao odgovor na situaciju s izbjeglicama uzrokovanu ratom u Ukrajini.

Pozivamo na EU vize za branitelje i braniteljice ljudskih prava i okoliša. Cilj nam je pružiti pravnu zaštitu osobama koje su prisilno raseljene zbog klimatske krize i ekoloških katastrofa. To uključuje klimatske vize kako bi se žrtvama prirodnih katastrofa omogućilo da potraže zaštitu i sigurnost u Europskoj uniji i procese podrške koji sprječavaju apatridnost uzrokovanu klimatskom krizom. Mora se pozabaviti specifičnom ranjivošću LGBTQIA+ tražitelja i tražiteljica azila.

ZAUSTAVITI KRIMINALIZACIJU LJUDI U POKRETU

Došlo je do nedopustive eskalacije nasilja nad osobama koje traže zaštitu. Moramo zaustaviti nasilje, mučenje i neljudsko i ponižavajuće postupanje na europskim granicama. Protuzakonita odbijanja na granicama EU-a moraju prestati.

Moraju se provoditi zakoni EU-a za usklađivanje standarda o postupcima azila, uvjetima prihvata i zaštitnim mjerama. Ne možemo prihvatiti zatvaranje, maltretiranje i zlostavljanje ljudi koji traže zaštitu i bolji život u EU.

SPAŠAVANJE NIJE ZLOČIN

Pozivamo na misiju traganja i spašavanja u Sredozemlju koju financira i vodi EU te jačanje humanitarnog mandata i odgovornosti Frontexa. Cilj nam je jača kontrola te agencije i kroz nacionalne parlamente zajedno s Europskim parlamentom. Želimo okončati kriminalizaciju humanitarne pomoći i često korištenje izvanrednih stanja kako bi se ograničio pristup azilu i legitimna prava nadzora civilnog društva i medija. Ljudima nije mjesto u zatvoru samo zato što traže azil. Tražiteljima azila treba zajamčiti pristup pravnoj pomoći.

NEMA PRLJAVIH POSLOVA S DIKTATORIMA

Žestoko se protivimo takozvanim “migracijskim sporazumima”, poput onog s Tunisom, gdje EU plaća zemljama da zadrže migrante. Svaka suradnja s trećim zemljama u pogledu migracija zahtijeva procjenu ljudskih prava. Uvjetovanje razvojne suradnje s trećim zemljama „upravljanjem migracijama“

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

je neetično. Ne možemo prihvatiti da se izbjeglice i migranti i migrantice iskorištavaju za geopolitičku korist. Trgovina ljudima nikada ne smije biti oružje hibridnog ratovanja.

PRAVEDNA MIGRACIJSKA POLITIKA ZA DOBROBIT SVIH

Ljudi su se kroz povijest uvijek selili s mjesta na mjesto. Migracije su stare koliko i povijest i tom se pragmatizmu moramo vratiti. Migracija može koristiti svima. Može pomoći u rješavanju nedostatka radne snage što je danas ključni gospodarski izazov. Migranti i migrantice daju bitan doprinos europskom gospodarstvu i obogaćuju našu kulturu, zajednice i svakodnevni život.

Uspostava legalnih i dostupnih kanala za migraciju nužan je preduvjet za zaustavljanje trgovine ljudima i iskorištavanja. Želimo razviti novi, sveobuhvatni Migracijski kodeks, koji će omogućiti vize za spajanje obitelji i rad na različitim razinama vještina. Također bi trebalo omogućiti migrantima i migranticama koji su već u EU-u da promijene svoj status, na primjer iz studenta ili studentice u zaposlenika ili zaposlenicu. Pridošlicama želimo olakšati rad i integraciju kroz pristup obrazovanju, jezičnu podršku i mogućnostim zapošljavanja.

Kako bi se spriječilo iskorištavanje radnika i radnica migranata, potrebno je osigurati pristup pravdi u svim zemljama EU-a. Pozivamo na sveobuhvatnu kampanju za reguliranje dugoročnog života „sans-papiers“ u zemljama EU-a. Bez obzira na njihov status, ljudi koji dolaze u Europsku uniju kako bi izgradili život trebali bi uživati jednaka socijalna, kulturna, ekonomska i građanska prava uključujući slobodu kretanja, pravo na rad i socijalnu zaštitu te pristup zdravstvenoj skrbi i obrazovanju.

Borba protiv trgovine ljudima i radnog izrabljivanja

Želimo se boriti protiv trgovine ljudima i radnog izrabljivanja u EU. Želimo zaštititi žrtve, na primjer, kroz programe zaštite i prava boravka. Prepoznavanjem univerzalnosti radnih prava možemo se učinkovito suočiti s teškim radnim iskorištavanjem koje može rezultirati trgovinom ljudima. Svi radnici i radnice, bez obzira na boravišni status, imaju prava koja ih štite od nezakonitog rada u skladu s pravima žrtava i zakonodavstvom EU-a protiv trgovine ljudima. Ta prava moraju postati stvarnost.

ZA POŠTEN I SIGURAN DIGITALNI SVIJET

Budući da je digitalni svijet postao sastavni dio naših života, iste slobode i zaštite koje postoje izvan mreže trebale bi postojati i u mrežnim prostorima. Sprječavanje širenja internetske mržnje ključno je za osiguranje da određene skupine ne budu isključene iz političke arene. Suprotstavljanje dezinformacijama ključno je za funkcioniranje i pouzdanje demokratskih institucija.

EU je Zakonom o digitalnim uslugama postigao napredak u borbi protiv dezinformacija i regulaciji internetskih platformi. Sada se njegove odredbe moraju provoditi. Online platforme moraju štiti legalan sadržaj i biti podvrgnute javnom nadzoru i transparentnosti u uklanjanju ilegalnog sadržaja.

Žene i rasijalizirani ljudi pate od neproporcionalne količine internetske mržnje. Internet mora biti slobodan od nezakonitog govora mržnje i diskriminacije. EU bi trebao upotrijebiti svoje ovlasti kako bi se osobito štetne manifestacije mržnje mogle procesuirati kao zločini EU-a s minimalnim pravilima u vezi s njihovom definicijom i povezanim sankcijama. Želimo podržati platforme, organizacije civilnog društva i medijske inicijative koje promiču medijsku pismenost i strategije protiv mržnje.

GDPR štiti naše pravo na privatnost, čak i od državnog nadzora. Zalagat ćemo se za pravo da se ne bude praćen. EU mora prednjačiti u globalnoj borbi protiv masovnog nadzora. Odgovarajuće zakonodavstvo EU-a mora zaštititi građane i građanke od zlouporabe špijunskog softvera i zaustaviti države članice u izbjegavanju odgovornosti pozivanjem na nacionalnu sigurnost.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

STAVLJANJE LJUDI U SREDIŠTE UMJETNE INTELIGENCIJE

Umjetna inteligencija krije ključni potencijal, ali također može stvoriti značajne izazove za društvo. Kako bismo riješili sve rizike, implementirat ćemo načelo da ljudi moraju zadržati kontrolu nad sustavima umjetne inteligencije i da ti sustavi poštuju ljudsku autonomiju, dostojanstvo i ovlasti za donošenje odluka. Umjetna inteligencija mora raditi za ljude, društvo i planet, a ne za nadzorne države ili tehnološki kapitalizam.

Stoga se trebaju provoditi stroga ograničenja. Najneetičnije i najnedemokratskije prakse u EU-u, poput biometrijskog masovnog nadzora, AI sustava koji prepoznaju emocije, spol ili seksualnu orijentaciju, i prediktivnog policijskog rada temeljenog na AI-u, ne bi trebale biti dopuštene. Zakoni o nediskriminaciji i zakoni o zaštiti podataka moraju se ojačati i provoditi kako bi se zajamčilo da sustavi umjetne inteligencije ne diskriminiraju rasijalizirane zajednice. Moraju se povećati naporu u području kibernetičke sigurnosti kako bi se spriječili hakerski napadi temeljeni na umjetnoj inteligenciji, s posebnim naglaskom na zaštiti kritične infrastrukture. Dizajn i korištenje AI sustava moraju biti transparentni. Aplikacije poput deepfakeova i chatbota moraju biti jasno označene kao takve.

Također želimo osigurati da umjetna inteligencija promiče, a ne koči Zeleni dogovor s ključnim ekološkim odredbama. Na radnom mjestu radnici bi se uvijek trebali moći odspojiti sa sustava umjetne inteligencije. Zakonodavstvo o autorskim pravima treba se pravilno provoditi u kontekstu modela umjetne inteligencije kako bi se u potpunosti zaštitili kreatori sadržaja. Podržavamo koncept „dostojanstva podataka“, što znači da komercijalni programeri umjetne inteligencije ne mogu besplatno skupljati podatke generirane ljudskim djelovanjem, već prije svega pripadaju ljudima koji su ih stvorili.

ZA SNAŽAN I DINAMIČAN GRAĐANSKI PROSTOR

Organizacije civilnog društva (OCD) u srcu su svake demokracije. Zato ih želimo učiniti snažnima i istinski europskima. Pozivamo na mehanizam EU-a za zaštitu civilnog društva, aktivista i aktivistica i branitelja i braniteljica od svih oblika napada, diskriminacije i uznemiravanja. Mehanizam EU-a trebao bi omogućiti organizacijama civilnog društva da prijave ove napade, uključujući i putem sustava ranog upozoravanja. Također bi trebalo zajamčiti odgovarajuće financiranje, kako na razini EU-a tako i na nacionalnoj razini.

Mjere za podršku redovitom, smislenom i strukturiranom dijalogu s civilnim društvom tijekom zakonodavnih postupaka su ključne. Uvest ćemo statut za europske prekogranične udruge i neprofitne organizacije. Zalažemo se za civilni dijalog na razini EU-a, po uzoru na socijalni dijalog, između OCD- a i institucija EU-a.

SLOBODNI I NEOVISNI MEDIJI ZA EUROPU

Medijska koncentracija dosegla je alarmantne razine, prijeteći uređivačkoj i ekonomskoj neovisnosti. Zaštita novinarskih izvora ometena je opsežnim antiterorističkim zakonima i dalekosežnim mjerama masovnog nadzora. Tužbe za klevetu i zlostavljački sudski postupci postali su ključne metode za začepijavanje usta istraživačkim novinarima i novinarkama.

Potreban nam je okvir EU koji će spriječiti koncentraciju medija i omogućiti novinarima i novinarkama slobodan rad. Istraživačko novinarstvo treba predanu zaštitu. Slobodno i neovisno novinarstvo nikada ne smije biti pitanje potrebnih financija. Želimo pomno pratiti primjenu zakona EU-a, posebno zakona EU-a o autorskim pravima, poslovnim tajnama, Općoj uredbi o zaštiti podataka i Direktivi o audio-vizualnim medijskim uslugama kako bismo bili sigurni da se ne zlorabe. Radit ćemo na pravilnoj provedbi budućeg zakona o slobodi medija i direktive protiv SLAPP-a (Strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja).

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Podržavamo pojavu paneuropskih medija i kvalitetnog sadržaja o europskim poslovima, europskom građanstvu i europskom identitetu, kao temeljnih elemenata za zajednički europski građanski i informacijski prostor, razbijajući mitove povezane s EU-om i izgrađujući osjećaj europske pripadnosti.

KULTURA KAO ISKRA PROMJENE

Umjetnost i kultura neki su od najmoćnijih alata društva za pričanje priča, promjenu mišljenja i izgradnju solidarnosti. Naše bogato kulturno nasljeđe i naša raznolika i živahna umjetnička scena temeljne su značajke onoga što ujedinjuje Europu i čini je jedinstvenom i privlačnom. Kao Zeleni, vjerujemo u vrijednost umjetničkog izražavanja samog po sebi i kao bitnog dijela naše demokracije. Također vjerujemo da svijet kulture i kreativnosti može odigrati važnu političku ulogu pomažući nam da zamislimo rješenja za izazove našeg vremena. Želimo podržati slobodu kulturnog izražavanja putem javnog financiranja i obranom od napada krajnje desnih snaga.

Sposobnost zajedničke produkcije istinski je transformativni aspekt programa Kreativna Europa. Neophodna je stalna potpora proizvodnji i distribuciji umjetnosti i kulture proizvedene diljem Europe, posebice podupiranje eksperimentiranja i raznolikosti izričaja i organizacijskih oblika.

Zalagat ćemo se za strategiju EU-a za uključivanje kulturnih sektora u naš Zeleni i socijalni dogovor i u bilo koji konstitutivni proces o budućnosti Europe. Kulturna diplomacija i razmjena trebaju biti dio procesa pristupanja za sve zemlje koje se žele pridružiti EU.

Učeći teške lekcije iz pandemije, pozivamo na zajedničke europske standarde zapošljavanja, socijalnih jamstava i uvjeta rada u kulturnim i kreativnim sektorima. Želimo stvoriti europski status umjetnika uspostavljajući zajednički okvir za osiguravanje dobrih radnih uvjeta i minimalnih standarda za umjetnike i umjetnice i kulturne djelatnike i djelatnice diljem država članica, posebno u odnosu na streaming platforme.

OBRANA SCHENGENA, UŽIVANJE U SLOBODNOM KRETANJU

Sloboda kretanja – pravo ljudi da putuju i kreću se Europskom unijom slobodno i nesmetano – dotaknula je i oblikovala živote građana i građanki EU-a kao nijedno drugo postignuće. Milijuni ljudi izgradili su živote i odnose u zemljama EU-a koje nisu njihove, a milijuni redovitije prelaze državne granice radi profesionalnih prilika i slobodnog vremena.

Kao što su nas granične provjere u pandemiji podsjetile, dani čekanja na granici su srećom iza nas. Namjeravamo tako i nastaviti. Europske institucije trebale bi djelovati kako bi preokrenule stalnu ponovnu pojavu i nezakonito neograničeno održavanje graničnih provjera unutar schengenskog područja, posebno pod izlikom migracija. Kao članice EU-a koje su ispunile sve uvjete za članstvo, Bugarskoj i Rumunjskoj treba iskazati dobrodošlicu u Schengen kako bi njihovi građani mogli uživati svoja puna prava kao građani EU-a.

POLICIJA BEZ PREDRASUDA

Nitko u Europskoj uniji nije iznad zakona, uključujući policiju i sigurnosne agencije. Ovo temeljno načelo koje štiti svačija temeljna prava redovito se narušava, što se prečesto vidi u slučajevima policijske brutalnosti.

Kako bi se zaštitila prava rasijaliziranih skupina koje su nerazmjerno izložene riziku od policijskog nasilja i profiliranja, Direktiva EU-a o rasnoj jednakosti trebala bi se ažurirati tako da eksplicitno pokriva policijsko i institucionalno nasilje. Uz sve veću prijetnju pravu na prosvjed, branit ćemo pravo na okupljanje i mirne prosvjede u skladu s međunarodnim i europskim pravom.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

EUROPSKA BORBA PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Organizirani kriminal šteti našim demokracijama, ugrožava živote i uništava lokalne sredine. Kako je organizirani kriminal transnacionalan, protiv njega se može boriti samo europskom suradnjom. Podržavamo politike koje poboljšavaju razmjenu i protok informacija između europskih policija i obavještajnih službi te bismo stvorili europski program razmjene za policijske službenike i službenice.

POGLAVLJE III: HRABROST ZA PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI – IZGRADNJA UNIJE SIGURNOSTI, MIRA I GLOBALNE PRAVDE

Yulia je napustila svoju farmu četiri mjeseca nakon početka borbi. Žetva je uvijek bila najbolje doba godine, ali ove je godine bilo preopasno. Žito ionako nije imalo kamo.

Ruska blokada bila je tragedija za Juliju kao što je bila tragedija za milijune koji su ovisili o izvozu ukrajinske hrane diljem svijeta. Baš kao što je gospodarstvo Ukrajine stoljećima oblikovano ruskim potrebama, nepravedna trgovina i posljedice kolonijalizma znače da cijele regije ne podmiruju vlastite potrebe za hranom. Toplinski valovi i suše pogoršavaju ovu lošu situaciju.

Potrebna nam je globalna pravedna tranzicija, jer naša budućnost je svačija budućnost i svačija budućnost je naša budućnost. Mir, prosperitet i održivost idu ruku pod ruku. Svijet ne može imati jedno, dok drugo ignorira.

Rastu nesigurnost i sukobi, od ratova do pokušaja genocida, dok autokratski režimi ugrožavaju demokratske vrijednosti i međunarodni dijalog.

Opsežna ruska invazija na Ukrajinu bila je prekretnica u povijesti našeg kontinenta i svijeta. Krši vladavinu međunarodnog prava, mira i sigurnosti.

Kao Zeleni, čvrsto stojimo u našoj nepodijeljenoj solidarnosti i podršci Ukrajini te za nastavak financijske i vojne potpore. Borba naroda Ukrajine za slobodu, mir i ulazak u Europsku uniju je naša borba.

Nije to samo Ukrajina. Globalno, mir i sigurnost su ugroženi. Na Bliskom istoku, Kavkazu, u Sahelu i Središnjoj Africi bjesne bolni sukobi.

Rastuće napetosti i sve manji prostor za demokraciju i civilno društvo ugrožavaju integritet međunarodnog sustava i nadu u bolji svijet. Ovisnost Europe o autoritarnim režimima predugo nas je činila slijepima za tu stvarnost.

Ubrzana klimatska kriza, prirodne katastrofe i utrka za resursima idu ruku pod ruku s globalnom nejednakošću koja je i dalje utkana u ekonomske odnose, trgovinske sporazume i multilateralne institucije. Kolonijalizam i njegovo nasljeđe još uvijek su s nama.

U današnjem svijetu vjerujemo da EU mora biti snažan igrač. EU jest i uvijek je bila mirovni projekt. Moramo se moći zauzeti za sigurnost EU-a, kao i za mir i univerzalne vrijednosti u našem susjedstvu i u svijetu.

Ljudska prava i ekonomski prosperitet ne mogu biti luksuz za najbogatije na svijetu. Globalna pravda, dobro upravljanje i demokratske norme i institucije pomažu zemlji u procvatu. Oni su ključni za siguran, kooperativan i miran svijet.

Globalna pravedna tranzicija od koje sve zemlje i regije mogu imati koristi ključna je za tu budućnost.

Naš odgovor počinje time što EU postiže veću sigurnost u geopolitičkom i gospodarskom smislu te djeluje jedinstveno na međunarodnoj razini. Sigurnost za EU također ovisi o našoj podršci Ukrajini.

Postavit ćemo vrijednosti, mir i pomirenje kao prioritete međunarodne politike EU-a, gradeći stabilniji svijet kroz ljudsku sigurnost, diplomaciju i sprječavanje sukoba. EU s tim ciljem mora biti spremna surađivati sa svim prijateljima mira, ljudskih prava i multilateralizma.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Imamo hrabrosti učiniti EU silom za drugačiji, pravedniji svijet.

Europska zelena tranzicija je i geopolitički alat i globalna odgovornost. Klimatska diplomacija i suradnja na zelenoj tehnologiji i ulaganjima ključni su za naš odnos prema svijetu.

Borit ćemo se za globalnu pravdu. EU može ispraviti nepravedna trgovinska pravila kako bi svijet učinio pravednijim i ravnopravnijim. Sve zemlje moraju imati udjela u novom dekarboniziranom globalnom gospodarstvu.

Siguran i miran svijet u kojem Europa radi s partnerima kako bi ljude i planet stavila ispred rata i izrabljivanja.

Ovo je budućnost kakvu želimo i koju Europa može pomoći izgraditi.

UNIJA ZA MIR, SURADNJU I LJUDSKA PRAVA

Sigurnosna politika je i ostat će u središtu agende EU-a. Kao Zeleni, uvjereni smo da EU treba novi način razmišljanja i jasnu spremnost na djelovanje.

Vrijeme je za pomlađivanje multilateralizma i vanjske politike utemeljene na vrijednostima. Europska unija ojačala je integracijom, dijeljenjem i povezivanjem, a ne odvajanjem ili podizanjem zidova. Ono što smo nastojali učiniti s europskim projektom mora voditi i naše međunarodne odnose. Moramo biti solidarni s našim partnerima i izgraditi proširenu mrežu veza i strateških partnerstava radeći zajedno u sve složenijem i međusobno povezanom svijetu.

Zelena tranzicija uvijek je bila i pitanje sigurnosti. S većom kontrolom nad našim energetske sustavom, ključnim tehnologijama i vitalnim opskrbnim lancima, EU može ostvariti veći utjecaj u vanjskoj politici i prema globalno pravednoj tranziciji. To je prilika za EU da postane učinkovitiji akter uz svoje partnere i multilateralne institucije, unapređujući mir i sigurnost kao i univerzalne vrijednosti, ciljeve održivog razvoja, ljudska prava i demokraciju diljem svijeta.

SURADNJA TEMELJENA NA UNIVERZALNIM VRIJEDNOSTIMA I NAČELIMA

EU mora dati prednost suradnji i izgradnji saveza s demokratskim partnerima radi obrane ljudskih prava, univerzalnih vrijednosti i međunarodnog poretka temeljenog na pravilima. Moramo djelovati s našim saveznicima i partnerima istomišljenicima gdje god je to moguće, zadržavajući sposobnost samostalnog djelovanja kada je to potrebno.

Kao Zeleni, predviđamo Europsku uniju koja blisko surađuje s demokracijama i partnerima istomišljenicima kako bi se suprotstavili agresorima diljem svijeta i stvorili nove veze za multilateralnu suradnju izvan globalnog sjevera. EU mora biti spremna raditi sa svim stranama koje se zalažu za mir, ljudska prava, multilateralizam i međunarodno pravo.

MULTILATERALIZAM I SURADNJA ZA GLOBALNU SIGURNOST

Mir i sloboda se grade kroz poštene odnose s našim partnerima temeljene na vrijednostima. Vjerujemo u međunarodnu solidarnost i multilateralizam. Ujedinjeni narodi podržavaju naše zajedničke globalne vrijednosti, a mi ćemo ih braniti od napada i zagovarati reforme za povećanje transparentnosti, odgovornosti i učinkovitosti.

U ovim izazovnim vremenima EU mora aktivno tražiti sve mogućnosti međunarodne suradnje i koristiti sve kanale suradnje za očuvanje mira, pa tako i unutar OESS-a. Multilateralni sustav mora biti ojačan pravednom zastupljenošću Globalnog juga, na primjer u Vijeću sigurnosti UN-a i u međunarodnim financijskim institucijama. Zalažemo se za reformu sustava UN-a, posebice Vijeća sigurnosti UN-a, kako bi se osigurala pravedna i proporcionalna zastupljenost svih svjetskih regija i omogućilo regionalnim organizacijama poput EU-a da postanu punopravne članice. Veto u Vijeću sigurnosti mora se ukinuti kako bi se promicalo međunarodno odlučivanje i odmaknulo od hegemonističkog sustava.

Globalna sigurnost može se postići samo poštivanjem, promicanjem i razvojem međunarodnog prava. Kao Zeleni, pobrinut ćemo se da EU iskoristi svoj međunarodni utjecaj kako bi motivirao zemlje, poput Sjedinjenih Država, da se pridruže Rimskom statutu i Međunarodnom kaznenom sudu, kako bismo osigurali zaštitu ljudskih prava na globalnoj razini.

Europska unija se mora zalagati za međunarodna ljudska prava i zaštitu međunarodnog humanitarnog prava. Kao takvi, naša je zajednička odgovornost osigurati da nijedan ratni zločin ili kršenje ljudskih prava ne prođe nekažnjeno. Ovaj angažman najbolji je način za postizanje multilateralizma koji se temelji na snazi međunarodnog prava, a ne na sili.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Za EU multilateralni pristup također uključuje jačanje i produbljivanje suradnje s NATO-om, uz poštivanje jasne podjele nadležnosti i bez postavljanja presedana. Države članice same odlučuju o članstvu u NATO-u. EU ima kolektivnu dužnost zaštititi svoju sigurnost od oscilacija vanjskih aktera i stvoriti uvjete koji će EU-u omogućiti da slobodno odredi svoj angažman u geopolitičkom okruženju koje se brzo mijenja.

NOVI MIROVNI UGOVOR ZA EUROPU

Sa sve više sukoba diljem svijeta, uključujući i u europskom susjedstvu, EU mora surađivati s međunarodnim partnerima na izgradnji mira i smanjenju rizika od sukoba. Zauzet ćemo transformacijski pristup za rješavanje temeljnih uzroka sukoba, jačanje civilne prevencije sukoba, posredovanja i pomirenja kao i upravljanja krizama izvan granica, uključujući izgradnju mira, očuvanje mira i provedbu.

Povezanost klime i sigurnosti je više od same stabilnosti EU-a. Klimatske i ekološke inicijative kao i naponi koji jačaju političko, društveno i ekonomsko sudjelovanje žena ključni su za izgradnju mira i osiguravanje sigurnosti kroz razvoj. Njihovo financiranje mora ići u korak s povećanjem vojne potrošnje.

Vojne intervencije uvijek moraju biti posljednje sredstvo. Moraju se temeljiti na dugoročnim političkim strategijama, biti u skladu s međunarodnim pravom i podlijevati relevantnom parlamentarnom odobrenju i nadzoru. Podržavamo razvoj europske sigurnosne unije unutar postojećih struktura temeljenih na ovim načelima.

Što se tiče bliskoistočnog sukoba, tražit ćemo da EU ponovno pokrene političke pregovore prema rješenju s dvije države, temeljenom na sigurnim i dogovorenim granicama. Trajni mir u regiji zahtijeva ishode pregovora koji poštuju pravo i Izraela i Palestine da postoje kao demokratske i suverene države i palestinskog naroda na vlastiti dom. Zahtijevamo punu odgovornost kroz neovisne istrage o svim potencijalnim kršenjima međunarodnog prava svih strana. Pozivamo EU i njegove države članice da podrže rad Međunarodnog kaznenog suda i Međunarodnog suda pravde.

Cipar još uvijek trpi pod vojnom okupacijom nakon turske invazije 1974. Zemljopisna podijeljenost Ciprana na temelju etničkog podrijetla i vjere krši temeljne europske slobode i ljudska prava. Pozivamo na nastavak pregovora o rješenju ciparskog pitanja pod okriljem UN-a.

EUROPSKA SIGURNOSNA UNIJA

Budući da se niti jedna zemlja ne može sama suočiti s prijetnjama sigurnosti, EU mora razviti Sigurnosnu uniju u kojoj je središte ljudska sigurnost i potrebe ljudi. Ovaj je pristup neophodan za zaštitu ljudskih prava, sprječavanje sukoba te stvaranje i održavanje mira.

Sigurnost se odnosi na snažna civilna društva, globalnu pravednu tranziciju i dugoročne preventivne strategije, a ne samo na obranu. Naš horizont djelovanja nije samo kratkoročni, već i dugoročni, naša meta nisu samo konvencionalni sukobi, već i hibridne prijetnje, ne samo države, nego i civilna društva. Zalažemo se za snažnu Europsku službu za vanjsko djelovanje kao snagu istinske transnacionalne diplomacije koja se može boriti protiv nekažnjivosti i izgraditi pomirenje i trajni mir.

Unutar Europske unije zahtijevamo vjerodostojnu politiku solidarnosti i uzajamne pomoći u skladu s člankom 42. stavkom 7. Ugovora o Europskoj uniji. To znači suradnju na vojnim sposobnostima i stvaranje sinergije, na primjer kroz promicanje interoperabilnosti i koordinaciju sustava nabave, održavanja i opskrbe. Na rastuću prijetnju dezinformacija i uplitanja u suverene demokracije mora se odgovoriti naporima u području kibernetičke sigurnosti.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

NE OSLANJATI SE VIŠE NA AUTORITARNE REŽIME

Ne smijemo ponavljati greške iz prošlosti. Predugo su Europska unija i njezine članice bile samozadovoljne ekonomskom ovisnošću o autoritarnim režimima. Uljuljkana fosilnim gorivima, EU je ignorirala Putinov rastući autoritarizam, kršenja ljudskih prava i prijetnju koju je njegov režim predstavljao međunarodnoj sigurnosti. Mi Zeleni pobrinut ćemo se da Europa ne ponovi istu pogrešku s drugim ratnohušakačkim režimima diljem svijeta.

Svjesni smo prijetnje koju Kina predstavlja prema Tajvanu i koja dovodi međunarodni mir i sigurnost u opasnost. Zalažemo se za aktivnu, jasnu i zajedničku politiku EU-a prema Kini. EU mora provesti snažnu politiku ljudskih prava koja počinje sa smanjenjem rizika za naše opskrbe lance i povećanjem naše samodostatnosti u svijetu s rastućom klimatskom nestabilnošću i političkim napetostima, istovremeno priznajući da je međuovisnost ključni čimbenik za miran međunarodni sustav i globalna pravedna tranzicija.

BORBA ZA GLOBALNA LJUDSKA PRAVA

Organizacije civilnog društva ključne su za ljudska prava, demokraciju i samoodređenje te borbu protiv korupcije i diskriminacije. Oni su prirodne saveznice EU-a koji mogu promijeniti svijet na bolje. Međutim, ljudska prava diljem svijeta prečesto nisu sigurna. Ekolozi i ekologinje, istraživački novinari i novinarka, žene, pripadnici i pripadnice LGBTQIA+ zajednice, branitelji i braniteljice prava na zemlju i domorodačko stanovništvo, sindikalisti i sindikalistice i progresivni političari i političarke diljem svijeta bivaju zastrašeni, izloženi kampanjama klevetanja, zatvarani na temelju izmišljenih optužbi i, u najgorim slučajevima, ubijeni.

Kao Zeleni, u potpunosti ćemo implementirati smjernice EU-a o braniteljima i braniteljicama ljudskih prava i omogućiti lakši pristup vizama. Želimo da EU općenito pruži više potpore civilnom društvu, na primjer putem održivog financiranja. Transnacionalna represija od strane autoritarnih režima mora biti prioritet za zaštitu ljudskih prava.

NEMA MIRA BEZ ŽENA: ZA FEMINISTIČKU VANJSKU POLITIKU

Žene i marginalizirane skupine i dalje imaju ograničen pristup moći diljem svijeta. Feministička vanjska politika staviti će ravnopravnost spolova i ljudsku sigurnost u središte naše vanjske i sigurnosne politike. Društva će biti mirnija i naprednija kada svi budu imali jednaku ulogu u političkom, društvenom i gospodarskom životu.

Kao Zeleni, zalagat ćemo se za feminističku vanjsku politiku na razini EU-a koja provodi intersekcijske strategije. Moramo osigurati političko i građansko sudjelovanje djevojčica, žena i marginaliziranih skupina, kao i inkluzivno kvalitetno obrazovanje za djevojčice i mlade žene. Moramo promicati ekonomsko osnaživanje djevojčica, žena i marginaliziranih skupina kao ključni cilj vanjske politike. To uključuje stvaranje fonda za potporu lokalnim feminističkim organizacijama.

NEMA IZVOZA ORUŽJA DIKTATORIMA I AUTORITARNIM REŽIMIMA

Globalna potrošnja oružja veća je nego ikad i povećava se svake godine od 2015. Zagovaramo kontrolu nuklearnog i konvencionalnog naoružanja i razoružanje, uključujući zabranu autonomnog smrtonosnog oružja i podršku sporazumu o nuklearnoj zabrani i neširenju nuklearnog oružja. Zagovaramo provedbu Konvencije o kemijskom oružju. Pozivamo na politiku izvoza oružja na razini EU-a koja zabranjuje izvoz oružja autoritarnim režimima, diktaturama i onima koji krše ljudska prava, a istovremeno podupire zemlje koje se brane od agresora. Moraju se uvesti sveobuhvatni mehanizmi praćenja izvoza oružja svim partnerima.

PRAVDA I RAZVOJ KROZ GLOBALNI ZELENI DOGOVOR

Europska unija mora upotrijebiti svoj utjecaj, moć i resurse kako bi izgradila globalnu pravdu i omogućila Globalni zeleni dogovor. Sve veća klimatska kriza potkopava mir i prosperitet diljem svijeta. Budućnost klime ovisi o tome hoće li svaka zemlja u svijetu poduzeti mjere i zaustaviti fosilna goriva.

Stoljećima smo iskorištavali Globalni jug, kočili razvoj nametanjem ekonomskih struktura i iskorištavanjem ljudi, zemlje i resursa. Globalna pravda, na djelu, a ne samo na riječima, etička je odgovornost, ali i geopolitička potreba.

Naši prijedlozi kombiniraju međunarodna partnerstva i reformu trgovine s međunarodnom suradnjom pod jednakim uvjetima i humanitarnim inicijativama. Oni su ukorijenjeni u našoj predanosti globalnoj pravdi i ciljevima održivog razvoja, kao i našoj svijesti o postojanom naslijeđu kolonijalizma.

PREPOZNAVANJE NAŠE ODGOVORNOSTI KROZ KLIMATSKU DIPLOMACIJU

Želimo da klimatska diplomacija bude u središtu odnosa EU-a s njegovim globalnim partnerima. EU mora prepoznati ulogu koju su europske zemlje imale u guranju Globalnog juga na prvu crtu klimatske krize. Kao što je navedeno u Pariškom sporazumu, EU mora poštovati obveze osiguravanja međunarodnog financiranja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama u skladu sa svojim pravednim udjelom i dati višegodišnja obećanja novom Fondu za gubitke i štete. EU može prednjačiti izgradnjom visokoambicioznih klimatskih koalicija oko investicijskih, sektorskih i tehnoloških prioriteta za dekarbonizaciju.

Borit ćemo se za dosljednost politike u svim unutarnjim politikama kako bismo odražavali njihove globalne implikacije uz zakonodavnu provjeru kako će pomoći u postizanju ciljeva održivog razvoja i izbjeći bilo kakav negativan utjecaj na sposobnost trećih zemalja da ih postignu. Kao Zeleni, idemo dalje od načela „ne-škodi“. Koristit ćemo sve raspoložive alate kako bismo zajedno s partnerima promijenili živote ljudi na bolje i djelovali protiv klimatske krize, gubitka bioraznolikosti i degradacije okoliša. Nastavit ćemo zagovarati međunarodno priznanje zločina ekocida.

PARTNERSTVA ZELENOG DOGOVORA ZA GLOBALNU PRAVDU

Želimo da EU sklopi partnerstva Zelenog dogovora s državama, regijama i akterima civilnog društva kako bi podržao neophodni Globalni zeleni dogovor ulaganjima, pristupom tehnologiji i stručnosti. Želimo da EU oblikuje i dijeli tehnološki razvoj i ekonomske okvire dekarboniziranog svijeta, uključujući olakšavanje prijenosa tehnologije na Globalni jug.

Inicijative kao što su Global Gateway i Partnerstvo za pravednu energetska tranziciju moraju postati ključna sredstva za otvaranje zelenih i otpornih razvojnih putova s partnerima i regijama. EU bi trebao nastojati otključati onoliko ulaganja u zelenu tranziciju na globalnoj razini koliko troši u EU-u.

ZA RESURSNU PRAVDU, PROTIV EKSTRAKTIVIZMA

Zemlje diljem svijeta moraju imati koristi kako zelena tranzicija ne bi postala utrka koja isključuje Globalni jug. Istodobno, trenutna potreba EU-a za metalima i drugim resursima ne može se zadovoljiti bez pristupa novim materijalima. EU stoga mora ubrzati svoju tranziciju prema potpuno kružnom gospodarstvu za ponovnu upotrebu materijala što je duže moguće i ispunjavanje ambicioznih ciljeva smanjenja resursa. Nadalje, treba omogućiti zemljama bogatim resursima da vade, prerađuju i recikliraju sirovine, istodobno prioritizirajući pristupu „ljudi i planet“ koji štiti prava zajednica, posebno ona domorodačkog stanovništva, prirode i bioraznolikosti.

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

Mora se podržati Globalni jug kako bi se vađenje moglo vršiti prema istim uvjetima kao unutar EU. Potrebe EU-a za resursima ne bi trebale dodatno pogoršati postojeće nejednakosti, niti klimatsku i ekološku nepravdu. Naš pristup dostatnosti, potkrijepljen ciljevima smanjenja i recikliranja unutar EU-a, pomoći će smanjiti ogroman utjecaj globalnog rudarskog sektora u smislu kršenja ljudskih prava, uništavanja okoliša i klime.

Pravednost resursa također podrazumijeva prestanak odlaganja našeg otpada u zemlje na Globalnom jugu. Stoga je važno usvojiti jasne kriterije za ukidanje statusa otpada na razini EU-a, primjerice za plastiku i tekstil, kako bi se izbjeglo klasificiranje otpada kao rabljene robe. Ovaj bi korak također potaknuo razvoj aktivnosti, vještina i kapaciteta recikliranja u EU. Pozivamo na zajedničku strategiju kupnje i suradnju za rijetke zemne metale. Upotreba takvih metala trebala bi biti prioritetna za one industrije koje su najrelevantnije za ekološku tranziciju.

DEKOLONIZACIJA ODMAH!

Naslijeđe kolonijalnog doba još uvijek snažno opterećuje odnose između pojedinih europskih zemalja i njihovih bivših kolonija. To se odražava u nejednakoj globalnoj raspodjeli bogatstva, trajnoj ekonomskoj ovisnosti i nepravednim ekonomskim strukturama te nedostatku zastupljenosti u našim institucijama kao i na globalnoj razini. Želimo da se EU suoči sa svojom povijesnom odgovornošću koja proizlazi iz zločina kolonijalizma i njegovog naslijeđa.

Pozivamo na duboku sveobuhvatnu i uključivu reviziju europskog kolonijalnog naslijeđa kako bismo osigurali odštetu, koja može biti materijalna i simbolična, kao i odgovornost za zločine iz prošlosti. Podržavamo poticaj za povrat kulturnih artefakata. Želimo ispraviti nepovoljne klauzule u trgovinskim sporazumima i potaknuti reforme u razvojnim bankama. EU i njezine države članice moraju raditi na dobrom restrukturiranju duga i smanjenju dugova za posebno opterećene zemlje. Službena razvojna pomoć mora se dodijeliti u dogovoru s partnerima i civilnim društvom, posebno na lokalnoj razini, te osigurati zadovoljenje lokalnih potreba. Nadilaženje postkolonijalnog stava znači da vanjsko djelovanje EU-a ne bi trebalo stavljati europske interese ili interese europskih kompanija iznad interesa svojih partnera .

OD RAZVOJNE POMOĆI DO GLOBALNE PRAVEDNE TRANZICIJE

Europa mora povećati priljev službene razvojne pomoći, kako je definirao OECD, na najmanje 0,7% bruto nacionalnog dohotka država članica. Politike međunarodne suradnje i razvoja moraju biti vođene dekolonijalnom i antirasističkom perspektivom.

Vođeni ciljevima održivog razvoja, želimo bolje koordinirati lokalno vođene održive inicijative i povećati financiranje osnovnog civilnog društva, u skladu s preporukom OECD DAC-a, izbjegavajući dupliciranje i rasipanje resursa. Slijedit ćemo detaljan pristup kako bismo proučili i uskladili proračun međunarodne suradnje EU-a s Agendom 2030, usredotočujući se na globalnu pravdu, rješavanje nejednakosti, osiguravajući da većina službene razvojne pomoći bude usmjerena prema prioritetnim potrebama kao što su javne usluge i osnovne socijalne usluge te transparentnost za privatne uključenost sektora. EU mora ponovno sazvati Platformu više dionika o ciljevima održivog razvoja.

Želimo promicati lokalno znanje i lokalne inicijative za podršku razvoju gospodarskih ciklusa i sustava socijalne sigurnosti. U tu svrhu želimo dalje razvijati postojeću europsku razvojnu suradnju u dijalogu s našim partnerima. Odbacujemo vezivanje međunarodne pomoći i podrške za migracijske dogovore. Integritet suradnje na razvojnoj pomoći mora se održavati i pažljivo pratiti.

OKONČANJE GLOBALNE GLADI: SUVERENITET HRANE ZA SVE

Višestruke krize našeg vremena, prije svega klimatska kriza, postavljaju egzistencijalne izazove za sigurnost hrane diljem svijeta. Kako bi iskorijenio glad, EU mora raditi na održivom i otpornom

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

globalnom prehrambenom sustavu i pridonijeti provedbi prava na hranu. EU mora dati prioritet agroekološkim pristupima i uskladiti vlastitu prehrambenu i trgovinsku politiku s načelima globalne prehrambene suverenosti i poljoprivrede prihvatljive za klimu.

PODRŽAVANJE GLOBALNE PRAVDE UZ ODRŽIVU TRGOVINU

Trenutačni model većine sporazuma o slobodnoj trgovini EU-a, kao što je EU-Mercosur, prvenstveno pogoduje agrobiznisu i multinacionalnim tvrtkama. Ne uspijeva se na odgovarajući način pozabaviti društveno-ekonomskim učincima i učincima trgovine na održivost. Trgovinska politika EU-a nije dovoljno usklađena sa Zelenim dogovorom. Kao Zeleni, vjerujemo u globalni trgovinski sustav koji se temelji na jednakosti, oblikuje globalizaciju na bolje i stavlja dobrobit ljudi u središte. Vjerujemo u preoblikovanje trgovinske politike EU-a prema održivom razvoju i jačoj zaštiti ljudskih prava. EU bi trebala sklapati nove trgovinske sporazume samo sa zemljama koje provode Pariški sporazum.

Naša Zelena partnerstva i novi EU tarifni sustav za ugljik (CBAM) mogu stvoriti poštenu konkurenciju tako što će dekarbonizaciju i zaštitu okoliša učiniti zajedničkim naporom. Kako bi CBAM bio učinkovit i pravedan, mora se nadopuniti većom potrošnjom EU-a na klimatske akcije u zemljama s niskim prihodima.

Zeleni su uspješno predstavili i promovirali zakone o dubinskoj procjeni, krčenju šuma i opskrbnim lancima bez prisilnog rada, postavljajući standarde za uvoz u EU. Sve multinacionalne tvrtke koje posluju u EU-u moraju se smatrati odgovornima za pridržavanje ovih standarda i plaćati pravičan udio poreza unutar i izvan EU-a. Nastavit ćemo s ažuriranjem Direktive o javnoj nabavi i uvođenjem nove nepoštene trgovačke prakse za tekstilni sektor.

Zagovaramo rebalans globalnog sustava prava intelektualnog vlasništva kako bismo osigurali da Globalni jug može pristupiti ključnim tehnologijama, uključujući onima za zdravstvo i dekarbonizaciju. Kao Zeleni, zalagat ćemo se za napredak u reformi Svjetske trgovinske organizacije kako bismo podržali globalnu pravednu tranziciju.

PREUREĐENJE TRGOVINSKIH UGOVORA KAKO BI SE ZAŠTITILO SOCIJALNA PRAVA, OKOLIŠ I KLIMA

Kao Zeleni, zalagat ćemo se za poboljšanje bilateralnih trgovinskih i investicijskih sporazuma s obvezujućim i sankcionirajućim odredbama o održivosti. Konkretno, Pariški sporazum, Globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala, ciljevi održivog razvoja i temeljne konvencije Međunarodne organizacije rada trebali bi postati ključni elementi naših trgovinskih sporazuma. Moraju biti vodoravno usidreni u svim poglavljima trgovinskih dogovora, od sirovina i poljoprivrede do nabave.

Procjene učinka trgovinskih sporazuma trebale bi uključivati ljudska prava, spol, biološku raznolikost i dobrobit životinja. Potrebno je u potpunosti poštovati načelo predostrožnosti i u potpunosti primijeniti standarde Međunarodne organizacije rada. Obveze prije ratifikacije, glasovanje Europskog parlamenta o mandatu i puna transparentnost osigurat će demokratski legitimitet i uključivanje civilnog društva i sindikata.

Borimo se za ukidanje zaštite ulaganja u fosilna goriva i umjesto toga potičemo održiva ulaganja. Potez izlaska iz Ugovora o Energetskoj povelji koji uništava klimu, veliki je uspjeh. Svi investicijski ugovori trebaju u potpunosti poštivati pravo reguliranja. Zalažemo se za ukidanje mehanizama rješavanja sporova između investitora i država i njihovu zamjenu multilateralnim investicijskim sudskim sustavom.

Trgovinska pravila ne bi trebala sprječavati klimatske akcije, niti ograničavati našu sposobnost donošenja društvenih i ekoloških politika. Naprotiv, trgovina mora biti dio naših nastojanja da ograničimo emisije, prijeđemo na „net zero“ tehnologije i zaustavimo ekološku degradaciju. Treba olakšati trgovinu održivim dobrima i uslugama, kako bi one postale jeftinije i široko dostupne. Svaki

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024

proizvod koji je previše opasan za korištenje u EU-u, također je previše opasan za korištenje u drugim zemljama. Roba čija prodaja u EU-u nije dopuštena ne smije se izvoziti u treće zemlje.

Želimo promicati prehrambeni suverenitet i dati prednost lokalnim i regionalnim lancima opskrbe hranom. Trgovinski sporazumi ne bi trebali ometati ili potkopavati ekološki vrijedna lokalna ili regionalna proizvodna okruženja. Građani EU-a imaju pravo očekivati da svi uvezeni prehrambeni proizvodi zadovoljavaju međunarodne i EU propise, kao što su fitosanitarni zahtjevi, propisi o antibioticima i standardi dobrobiti životinja.

Slobodnija trgovina trebala bi biti uparena s mjerama za ograničavanje subvencija štetnih za okoliš, uključujući one za fosilna goriva. Trgovinski sporazumi trebali bi uključivati mjere za postupno ukidanje fosilnih goriva i drugih subvencija štetnih za okoliš.

PRAVEDNA TRGOVINA ZA SVE

Kao Zeleni, zalažemo se za strategije za integraciju načela poštene trgovine u ključne politike EU-a vezane uz proizvodnju, potrošnju i trgovinu, promicanje dostojanstvenih prihoda i plaća, inkluzivno donošenje odluka koje uključuje male poljoprivrednike i poljoprivrednice, obrtnike i obrtnice i radnike i radnice te mjere podrške za smanjenje korištenja pesticida u trećim zemljama. Zahtijevamo da tvrtke usvoje održive kupovne prakse i prilagode svoje poslovne modele na takav način da odvoje ekonomski uspjeh od iskorištavanja u opskrbnim lancima, uključujući i kroz promicanje poslovnih modela s društvenim ciljem.

With the financial support of the European Parliament. Sole liability remains with the author

HRABROST ZA PROMJENE – PROGRAM ZA 2024